

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889. Första Kammaren. N:o 22.

Onsdagen den 27 mars, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 20 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

bankoutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af dels motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken, dels herr J. Eklunds motion angående ändring i villkoren för riksbankens afdelningskontors i Kalmar verksamhet; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i anledning af förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i 15 § i gällande folkskolestadga.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 128, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om uppgörande af förslag till grunder för pensionering af lärare och lärarinnor vid småskolan och vid folkskolan biträdande lärare och lärarinnor.

Herr Bergius: Jag hemställer, att detta protokollsutdrag måtte remitteras till Första Kammarens första tillfälliga utskott.

Denna hemställan bifölls.

Efter föredragning af statsutskottets den 23 i denna månad bordlagda memorial n:o 40, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa till regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel hörande frågor, godkändes de af utskottet i memorialet föreslagna voteringspropositioner.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran nedannämnda den 23 innevarande månad bordlagda ärenden, nemligen: statsutskottets utlåtanden n:is 41 och 42, sammansatta stats- och bankouts-kottets utlåtande n:o 1 äfvensom lagutskottets utlåtanden n:is 33 och 34.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. finansdepartementet.

*Ifrågasatt
förhöjning
af anslaget
till finansde-
partementet.*

1 punkten.

Herr statsrådet friherre von Essen: Såsom det synes af kongl. propositionen, har Kongl. Maj:t af Riksdagen äskat ett nytt anslag på extra stat för en assistent åt bankinspektören. Denna framställning, hvilken är vidlyftigt motiverad, har af utskottet blifvit tillstyrkt och kommer att behandlas på annat ställe. Tillika har Kongl. Maj:t begärt, att bankinspektören måtte sättas på ordinarie stat, och såsom hufvudsakligt skäl derfor har anförts, »att denna befattning mera än de flesta kräde kontinuitet, enär den icke kunde skötas fullt tillfredsställande, förr än genom flerårig erfarenhet kändedom vunnits om sak- och personförhållanden inom de många bankinrättningar, hvaröfver det tillkomme bankinspektören att hafva tillsyn». Det kan icke förnekas, att det verkliga fordras något längre tid, innan bankinspektören har hunnit göra sig bekant med dessa olika förhållanden, hvari sällan någon nykomling kan vara hemmastadd. Och vidare måste det ock vara fördelaktigt, om han kan stanna vid befattningen någon längre tid, sedan han förvärfvat duglighet deri. Utskottet har ansett det icke vara skäl att tillstyrka detta förslag på den grund, att »sjelfva den grannliga beskaffenheten af ifrågavarande befattning, som af dess innehafvare fortfarande kräver en synnerlig skicklighet och oförminskad arbetsförmåga, synes utskottet tvärtom gifva vid handen, att dess innehafvare icke bör erhålla den fasta ställning, som ett uppförande på ordinarie stat skulle medföra». Skulle utskottets åsigt i detta fall vara riktig, kan man icke lätt förklara, hvarför embetsmännen i öfrigt inom det civila området skola vara tillsatta på ordinarie stat, då man äfven af dem fordrar skicklighet och de egenskaper, som här i en viss grad förutsättas. I så fall borde den principen allmänt tillämpas, att hela vår embetsmannacorps skulle ställas på extra stat. Jag lemnar derhän, om man då skulle erhålla sådana embetsmän, man önskar, när de icke hade utsigt att vinna pension, icke hade fast anställning, utan kunde afskedas när som helst.

Här var äfven ifrågasatt en förhöjning af aflöningen med två ålderstillägg. Lönen utgör nu endast 5,000 kronor, som för en sådan person torde vara ganska litet. Han skulle då blifva satt, oaktadt han är chef för en byrå, i samma ställning som en kanslisekreterare

och icke som en byråchef. Hans aflöning är således tilltagen så liten som möjligt. Mig har det synts, som om det således skulle varit skäl att utskottet äfven hade tillstyrkt att förflytta denne embetsman på ordinarie stat, så mycket mer som man känner att sådana jurister, som till denna befattning erfordras, med vana att behandla affärsförhållanden, och hvilka man måste söka bland sådana, som äro ombudsmän i banker, vanligen hafva höga löner och således icke gerna äro villiga att mottaga denna befattning. Jag har endast velat nämna dessa förhållanden för att tillkännagifva min åsigt, att det hade varit önskvärdt, om utskottet hade gått Kongl. Maj:t tillmötes i denna fråga. Då emellertid inom utskottet icke finnes någon reservant, är det föga antagligt, att Kongl. Maj:ts förslag här skall vinna bifall. Hufvudsaken är också, att en assistent tillsättes, hvilket utskottet, i likhet med Kongl. Maj:t, ansett synnerligen önskvärdt.

Jag har intet vidare att tillägga.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls utskottets i nu förevarande punkt gjorda hemställan.

2—5 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

6 punkten.

Mom. a) med undantag af sista stycket.

Herr Evers: På samma gång som jag begagnar tillfället att uttrycka min tacksamhet för det erkännande från utskottets sida, som kommit det i domänstyrelsen uppgjorda, af Kongl. Maj:t framlagda förslag till reglering af skogsstaten till del, hvad sjelfva *organisationen* vidkommer, måste jag likvisst beklaga, att, hvad *löneregleringen* beträffar, utskottet icke kunnat förorda denna i sin helhet. Jag hade verkligen trott, att efter den inledning, hvarmed utskottet på sid. 54 börjar sin motivering, i hvilken der framhålles, att »utskottet anser en förbättring i skogspersonalens löneförmåner af behofvet påkallad», utskottet som en följd häraf också bort tillse, att så blifvit förhållandet. Detta har visserligen skett beträffande skogsinspektörerna eller öfverjägmästarne, såsom de enligt det nya förslaget skulle komma att benämnas, och kronojägarne, men jägmästarne hafva deremot fått vidkännas en så stor nedsättning i den för dem föreslagna aflöningen, genom borttagandet af ett ålders-tillägg, att jag icke med tystnad kan förbigå detta. Till ledning för kammarens omdöme anhåller jag att få redogöra för de löneförmåner, som enligt nu gällande stat äro jägmästarne lemnade. Enligt denna tillkommer jägmästare vid tillträdet 1,500 kronor, hvaraf tre fjerdedelar såsom lön och en fjerdedel såsom tjänstgöringspengar, hvartill komma tre ålderstillägg, nemligen ett efter tio år å 500 kronor, efter ytterligare fem år ett andra, likaledes å 500 kronor, och slutligen efter tjugu år ett sista ålderstillägg äfven å 500 kronor. Samt-

*Ifrågasatt
förhöjning
af anslaget
till finansde-
partementet.*

(Forts.)

*Löneregle-
ring för
skogsstaten.*

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

liga ålderstilläggen utgöra sålunda tillhoppa 1,500 kronor, så att jägmästarens aflöning i högsta lönegraden blir 3,000 kronor. Till denna aflöning tillkomma för jägmästarna i Norrland de så kallade utsyningsafgifterna, hvilka emellertid utfalla olika i olika revir, men hafva dessa i medeltal för hvarje revir under de senare åren, enligt verkställd utredning i domänstyrelsen, uppgått för 11 lappmarksrevir till 2,740 kronor samt i 17 andra revir, der dylik utsyning och utstämpling å stockfångstskogar egt rum, till 1,258 kronor. I öfriga 11 norrländska revir, hvaraf 2 äro föreslagna att indragas, uppgå de extra inkomsterna till mera obetydligt belopp cirka 100 kr. i hvarje. Häraf framgår att jägmästarna i Norrland, derest de äro i högsta lönegraden, hafva inom 11 revir utöfver lönen 3,000 kr. en extra inkomst af 2,740 kr. = 5,750 kr., inom 17 revir efter samma beräkning 4,258 kr. samt inom de öfriga 11 reviren 3,100 kr. I mellersta och södra Sverige vexla jemväl de extra inkomster jägmästarna der hafva. Dessa inkomster, som enligt det nya förslaget komma att ingå till statsverket, hafva uppgått från 200 till 1,000 kr. årligen och kunna i medeltal beräknas till 400 kr. för hvarje jägmästare, hvadan denne, derest han uppnått högsta lönegraden med 3,000 kr. lön, har en årlig inkomst af 3,400 kr.

Då nu domänstyrelsen och Kongl. Maj:t i den föreliggande propositionen föreslagit, att såväl de så kallade utsyningsafgifter i Norrland som ock andra af jägmästarna uppburne extra inkomster skola indragas till statsverket, och då man dessutom tager i betraktande, att en hel mängd revir komma att indragas och att jägmästarna skola åläggas en väsentlig tillökning i sina arbeten, hufvudsakligen genom värden och skötseln af de ecklesiastiska boställsskogarne äfvensom de indragna civila och militieboställsskogarne, i stället för den kontrollerande verksamhet de å dessa utöfvat, ansåg domänstyrelsen det öfverensstämma med billighet och rättvisa, att åt jägmästarna skulle beredas en ökning i deras aflöning, och Kongl. Maj:t har också i de två gånger framlagda förslagen tillstyrkt detta, och utskottet framhåller äfven i sin motivering, att »vid granskning af den af Kongl. Maj:t nu föreslagna lönestaten har utskottet funnit der upptagna aflöningar i allmänhet motsvara hvad billigheten kräfver». Men det oaktadt har utskottet föreslagit borttagande af det ena ålderstillägget å 500 kronor.

I Kongl. Maj:ts förslag skulle jägmästare vid tjenstens tillträddande erhålla 1,500 kronor i lön och 1,000 kronor i tjenstgöringspenningar, eller sålunda tillhoppa 2,500 kronor, samt dessutom tre ålderstillägg å sammanlagdt 1,500 kronor, hvilka, tillagda lönen och tjenstgöringspenningarne, skulle bereda honom en inkomst af 4,000 kronor, hvartill kommer för de flesta jägmästare i Norrland en ökning af tjenstgöringspenningarne från 200 till och med 600 kr. utöfver de 1,000 kr. tjenstgöringspenningar, som de jemte öfriga jägmästare åtnjuta.

Enligt utskottets förslag skulle jägmästare få vid tillträdet samma aflöning, som Kongl. Maj:t upptagit, eller 2,500 kronor, men endast två ålderstillägg, följaktligen i högsta lönegraden 3,500 kronor, för-

utom nyss nämnda tillägg i tjänstgöringspenningarne i de mest svårskötta af de norrländska reviren.

Då jag förut visat, att jägmästarna i mellersta och södra Sverige redan nu med mindre tjänstgöringskyldighet i allmänhet hafva 3,400 kr. årlig inkomst, skulle sålunda den ökning af 100 kr. i aflöningen, som utskottets förslag innebär, utgöra ersättning för dessas ökade arbete med värden och skötseln af större delen af de ecklesiastiska boställenas och de indragna militie- och civilboställenas skogar, hvilken ersättning synes mig vara alldeles för ringa, om man jemväl tager hänsyn dertill, att den extra inkomst, som här ej är beräknad, jägmästarna genom förrättningar hos enskilda hittills åtnjutit, till följd af revirindragning och ökad tjänstgöring, kommer att inskränkas. Hvad de norrländska reviren vidkommer, så, om jag undantager de 11 sydligaste af dessa, för hvilka en löneförbättring af 400 kronor beredes, framgår af den utredning jag ofvan lemnat, att icke mindre än 28 jägmästare der skulle få vidkännas betydlig minskning i deras nuvarande inkomster.

Oafsedt den pekuniära minskning i inkomster, som uppkommer för jägmästarna genom ett ålderstilläggs borttagande, har detta derjemte en beklaglig följd, nemligen att pensionsbeloppet ej med ett enda öre höjes utöfver det belopp, hvarmed det för närvarande utgår.

För närvarande är jägmästares pension 2,250 kronor. Enligt utskottets förslag skulle de få lönen 1,500 kronor och två ålderstillägg, hvaraf dock en fjerdedel räknas till tjänstgöringspengarne och endast tre fjerdedelar till lönen. Pensionen blir sålunda 1,500 kronor med tillägg af 750 kronor eller 2,250 kronor; följaktligen samma belopp som nu. Följden blir naturligen den, att af de många gamla jägmästare, som borde afgå, de flesta i det längsta skola söka hålla sig kvar, till skada för organisationens genomförande. Hade deremot ett tredje ålderstillägg å 500 kr., på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, blifvit jägmästarna beviljadt, så hade pensionen ökats från 2,250 kronor till 2,625 kronor och antagligen hade 15 stycken äldre jägmästare, som nu äro öfver 60 år, funnit det fördelaktigt att vid sjuklighet eller försvagad helsa afgå, till fördel för skogsförvaltningen. Efter de upplysningar jag nu haft äran lemna hoppas jag, att kammaren måtte behjerta billigheten af att, på sätt Kongl. Maj:t hemställt, tilldela jägmästarna det tredje ålderstillägg, som utskottet nekat bevilja dem.

Hvad nu pensionsåldern vidkommer, så har Kongl. Maj:t jemväl godkänt styrelsens hemställan, att skogstjensteman och betjente vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjensteår skulle vara berättigad att, likasom afvittringslandtmätare, provinsialläkare och statens landbruksingenjörer, afgå med pension. Utskottet har höjt denna pensionsålder till 65 år. Jag är fullkomligt öfvertygad, att om utskottets ärade ledamöter, af hvilka endast tre äro från Norrland, haft kännedom om de ansträngningar och besvärigheter, som äro förenade med tjänstgöringen i synnerhet i Norrland, utskottet icke skulle hafva nekat att sätta jägmästares pensionsålder till 60 år. De besvärigheter, en jägmästare der har att utstå, äro af sådan beskaffenhet, att han icke efter uppnådda 60 år i regeln kan nöjaktigt sköta sina ansvarsfulla åligganden. Har tjensteman uppnått denna ålder, är han

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

antingen tjenstduglig eller oduglig. Är han *duglig*, önskar han gifvetvis icke att afgå med en ringa pension, och Kongl. Maj:t lärer då ej heller afskeda honom och betunga nionde hufvudtiteln med en onödig utgift, utan lärer fortfarande draga nytta af hans erfarenhet. Är han *oduglig*, blir det förlust för staten, om den fortfarande *måste* gifva honom full aflöning *jemte* ålderstillägg, för underhålligt arbete, i stället för att ersätta honom med en frisk kraft utan ålderstillägg. Då emellertid utskottet i någon mån behjertat detta genom det tillägg, »att i händelse af sjuklighet eller försvagadt helsotillstånd uppå ansökning må kunna beviljas skogstjensteman eller skogsbetjent afsked vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjensteår, samt ingen af utskottets ledamöter reserverat sig i det syfte jag påpekat angående pensionsålderns framflyttning på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, anser jag mig icke för närvarande vilja göra något yrkande härom. Af den utredning statsutskottet lemnat på sid. 54 finner kammaren, hurusom såväl kronoparkernas areal som influtne skogsmedlen ökats från 1874, då skogsstaten senast reglerades. Denna areal, som sistnämnde är uppgick till 1,538,285 hektar, har vid 1887 års utgång uppgått till 3,386,964,45 hektar och statsverkets kontanta inkomster af skogarne — oberäknadt afkastningen af utarrenderade hemman och lägenheter — hvilka åren 1870—1874 i medeltal utgjorde 775,515 kronor 19 öre och för året 1874, taget för sig, uppgingo till 820,064 kronor 5 öre, utgjort under de följande fem åren i medeltal för år 959,447 kronor 58 öre, under åren 1880—1885, likaledes i medeltal, 1,706,210 kronor 63 öre, år 1885 1,733,710 kronor 55 öre, år 1886 1,711,211 kronor 61 öre, år 1887 1,685,392 kronor 72 öre och år 1888 2,067,115 kronor 19 öre. Läggas dertill arealen af andra skogar, som stå under skogsstatens uppsigt, såsom de previligierade stockfångstskogarne, hemmansegarnes i Lapmarken skogar, från hvilka utsyning skall verkställas, häradsallmänningar samt icke minst det ökade arbete, som uppkommer genom skötseln af de ecklesiastiska boställsskogarne samt skogar till den mängd indragna civila och militieboställen, utgörande dessa ecklesiastiska, civila och militieboställen tillsammans icke mindre än circa 5,600 stycken med en areal af omkring 583,000 hektar, så ligger i öppen dag, hvilken vigtig befattning skogspersonalen har att utöfva och hur angeläget det är, att skötseln af denna värdefulla statsegendom handhafves af kunnige, sjelfständige och för sitt fack intresserade skogstjenstemän.

Hvad personalen, som har sig denna värd anförtrödd, angår, så har domänstyrelsen utgått från den åsigten, att med minsta möjliga antal söka utföra det mesta möjliga arbete, och jag är fullt övertygad, att den numerär af skogstjenstemän och betjente, som styrelsen föreslagit, bör kunna utföra detta arbete, dock under den förutsättning, att åt personalen icke allenast bereddtes en skäligen godtgörelse för deras arbete, så att de odeladt deråt kunde egna sin tid, utan äfven att alltid fullt tjenstbare män dertill finge användas. Nu har utskottet emellertid i detta förslag gjort sådana ändringar att fara är, det denna organisation blir förryckt och det möjligen torde dröja länge, innan organisationen i alla dess delar kan träda i verksamhet. Det beror nu på kammaren och Riksdagen att besluta, jag har endast velat

framhålla mina bekymmer och måste beklaga, om denna organisation, hvars kostnad med knappt 40,000 kronor öfverstiger den nu gällande staten till väsentlig skada för statens skogsväsen, icke skulle finna en nöjaktig lösning. Det är nog troligt, att äfven med lägre löner, än de af utskottet föreslagna, man skall få skogstjenstemän. Men hurudana de blifva, vill jag lemna derhän. Jag har alltid funnit att vid hvarje närings bedrivande det är en dålig hushållning att icke skaffa sig det bästa materiel.

Af hvad jag nu haft äran anföra framgår, att jag icke kan biträda utskottets förslag i afseende å lönestaten, utan får jag hos herr grefven och talmannen, med instämmande i den af herrar Tamm och von Hedenberg afgifna reservation, yrka bifall till statsutskottets förslag med den ändring i punkten a, att orden »beträffande staten, att ålderstilläggen för jägmästarne bestämmas till endast två, hvardera å 500 kronor, hvilka skola inträda, det första efter fem år och det andra efter ytterligare fem år, och», må utgå, hvaraf följer, att de i utskottets förslag under samma punkt upptagna siffrorna angående ålderstilläggen ändras från 60,000 till 84,400, allt i enlighet med den af Kongl. Maj:t framlagda staten, hvarigenom slutsumman på hela staten skulle ändras från 948,600 till 973,000.

Herr vice talmannen: Då den siste ärade talaren yttrat, att genom de förändringar, som utskottet föreslagit, hela organisationen blifvit förryckt, så har det varit min skyldighet att i första rummet tänka efter, hvilka förändringar utskottet föreslagit. De inskränka sig till indragning af ett ålderstillägg å 500 kronor åt jägmästarne äfvensom till en förändring i afseende på rättigheten att åtnjuta pension, hvilken den ärade talaren sjelf icke ens nu fordrade skulle af kammaren ogillas. Jag har verkligen den uppfattningen, att den modifikation i afseende på aflöningsstaten, som utskottet föreslagit, är den minsta, som, då enighet om Kongl. Maj:ts proposition inom statsutskottet icke kunde åstadkommas, gerna kunde ifrågasättas. Jag anser för öfrigt, att då åtskilliga lönenedsättningar både inom det ena och det andra området inom utskottet yrkades och då äfven åtskilliga andra lönenedsättningar än den nu ifrågavarande särskildt för jägmästarne påyrkades, så bör det både för den kongl. propositionens framgång och för sjelfva skogsstaten vara fördelaktigare, om ett modifieradt bifall till propositionen nu framginge ur begge kamrarnes öfverläggningar, än om frågan skulle kastas på den ovissa utgången af en gemensam votering.

Den ärade talaren har, såsom jag nyss nämnde, framhållit, att den indragning af ett lönetillägg om 500 kr., som utskottet föreslagit, skulle vara af så uomordentligt stor betydelse och väsentligt nedsätta de fördelar, som den nya staten afsåge att bereda jägmästarne. Jag tror, att han dervid nog mycket förbisett de tider, vid hvilka de två af Kongl. Maj:t föreslagna och af utskottet tillstyrkta löneförhöjningarne skulle komma att inträda. Efter nu gällande stat hafva jägmästarne 1,500 kronors lön från början samt få efter 10 år ett lönetillägg om 500 kronor; efter 15 år hafva de lönetillägg till ett belopp af 1,000 kronor, och efter 20 år till ett belopp af 1,500 kro-

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

nor. Efter Kongl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta proposition skulle jägmästarna genast vid tjenstens tillträde erhålla en lön af 1,500 kronor såsom förut, men dessutom tjenstgöringspenningar, vexlande mellan 1,600 och 1,000 kronor. De skulle således genast vid tjenstens tillträde erhålla en aflöning, som en jägmästare enligt nuvarande förhållanden icke uppnår förr än efter 15 år. Efter 10 års tjenstetid skulle de erhålla två lönetillägg, ty de nu föreslagna tilläggen skulle utgå med 500 kronor hvardera efter 5 och 10 års tjenstgöring. Efter 10 år skulle de således inträda i fullt åtnjutande af alla löneförmånerna, i stället för att de nu först efter 20 år komma derhän, först efter 15 år skulle de komma i åtnjutande af det tredje utaf Kongl. Maj:t föreslagna, men af utskottet afstyrkta lönetillägget.

Betydelsen af dessa lönetillägg är så mycket märkbarare, om man jemför dessa med Kongl. Maj:ts förslag, att jägmästarna skulle vara ovilkorligen skyldiga att taga afsked vid 60 års ålder. Då en jägmästare i medeltal torde erhålla ordinarie befattning vid 37 à 38 års ålder, så finner man, om man dertill lägger 15 år, att han först vid 52 à 53 år skulle få tillträda och således endast i 7 eller 8 år åtnjuta det tredje ålderstillägg, som Kongl. Maj:t afsett för honom, men som utskottet afstyrkt; detta i den händelse han skulle vara nödsakad att taga afsked vid den af Kongl. Maj:t föreslagna tiden. Naturligtvis ställer sig detta ännu ofördelaktigare, om man jemför med de nuvarande förhållandena, då det sista ålderstillägget icke erhålles förr än efter 20 års tjenstgöring, och således af mången jägmästare aldrig skulle uppnås eller endast får åtnjutas ett par, tre år, om afskedet inträffade vid 60 år.

Af dessa skäl anser jag för min del, att hvad utskottet här föreslagit verkligen innebär en ganska väsentlig tillökning i jägmästarnes löneförmåner, och om denna tillökning icke springer så mycket fram i slutsiffrorna af utskottets som i Kongl. Maj:ts förslag, så står den så mycket klarare fram deri, att dessa lönetillägg skulle komma att erhållas till en del genast och till en del vida tidigare än för närvarande. Det måtte väl vara en utomordentlig skilnad att få vänta 15 till 20 år på en lönetillökning mot att få den genast. Jag föreställer mig, att om man skulle fråga jägmästarna sjelfva, skulle man få ett afgjordt ja till svar.

Den redogörelse, som den ärade talaren lemnade för betydelsen af utsyningsafgifterna, visade, att dessa i Norrland äro mycket betydande och den uppgift, som han gaf om deras högsta belopp, visade, att äfven om den kongl. propositionen bifölles, skulle de i det afseendet lyckligast lottade jägmästarna komma att få en ganska betydlig löneförminskning. Det kan under sådana förhållanden icke anses vara så förskräckligt, om en sådan minskning komme att inträffa efter statsutskottets förslag.

Vidare har han framhållit, att en minskning i pensionen skulle komma att inträffa enligt statsutskottets förslag, ty då Kongl. Maj:t förutsatt en tillökning i pensionsbeloppet med 375 kronor, skulle de af statsutskottet föreslagna pensionerna stanna vid hvad de för närvarande äro eller 2,250 kronor. Han har företrädesvis motiverat sin framställning dermed, att det för närvarande finnes en mängd jäg-

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

mästare, som borde afgå, men hvilka icke komma att göra det, om icke den högre pensionen beviljas. Jag kan icke tro, att när man nu skall ordna denna sak för en längre framtid, man skall fästa hufvudsakligt afseende dervid, huruvida dessa 15 eller 16 gamla jägmästare vilja afgå eller icke, utan man bör väl tänka sig saken något vidsträcktare och i sammanhang med frågans reglering i dess helhet. Jag vill vidare erinra derom, att den nuvarande staten för jägeribetjeningen uppgjordes så sent som 1874, att den således icke är fullt femton år gammal, att vid den tid, då den uppgjordes, voro lefnadskostnaderna utan tvifvel högre än för närvarande och i följd deraf anspråken på aflöning äfven högre. Således finnas inga andra anledningar för en ökad aflöning än de, som hemtas från den ökade tjänstgöringen och de minskade extra inkomsterna och dessa två hänsyn anser jag för min del blifvit konsidererade i statsutskottets förslag särskildt genom bestämmelserna om tiden, då de af Kongl. Maj:t föreslagna och af statsutskottet bibehållna löneförhöjningarne skola inträda, och kan jag således icke anse utskottets förslag vara förtjent af förebräelsen att icke vara med billighet och rättvisa förenligt.

Den ärade talaren har icke begärt någon ändring i hvad utskottet yrkat angående pensionsåldern och jag skulle således i den frågan kunna afvakta, om någon annan framställer ett yrkande derom, men för att icke onödigtvis behöfva upptaga kammarens tid om igen, ber jag få säga, att den af utskottet föreslagna pensionsåldern likvisst är i båda sina stadier fem år lägre än den nuvarande, som är respektive 65 och 70 år, och att jag verkligen icke tror, att det är nyttigt och önskligt att drifva pensioneringen vid tidig ålder allt för långt. Att den medför ökad utgift för statsverket, behöfver jag icke säga, men jag är äfven öfvertygad om, att det icke inverkar fördelaktigt på individerna, att de måste tänka sig att vid jemförelsevis låg ålder nödvändigt blifva försatta i översksamhet. Om det är förhållandet, att göromålen i Norrland fordra ett undantag i detta hänseende, hvilket efter den ärade talarens yttrande synes kunna vara händelsen, så vore det bättre att söka utverka några särskilda bestämmelser för Norrland med afseende å löneförmåner och pensionering eller att söka åstadkomma befordran från Norrland till södra Sverige, än att begära att hela skogsstaten skall regleras efter förhållanden, som äro för Norrland egendomliga.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Tamm, Hugo: I afseende på lönestaten har jag icke kunnat instämma med statsutskottet, och skall be att få anföra skälen härför, om de ock till en del redan blifvit upptagna af den förste talaren.

Vid ytligt påseende gäller frågan endast borttagande af ett lönetillägg, men jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att den innefattar icke allenast en bestämd minskning af lönetillägget 500 kronor, utan detta inverkar äfven derhän, att pensionen nedsättes från af Kongl. Maj:t bestämda 2,625 kronor till hvad den nu är, nemligen 2,250 kronor.

Frågans kärnpunkt är väl då egentligen den: äro de af Kongl.

Lönereg-
ling för
skogsstaten.
(Forts.)

Maj:ts föreslagna normal-lönerna för höga eller icke? I det hänseendet torde man böra beakta de fordringar, som ställas på dessa jägmästare. Först skola de naturligtvis hafva aflagt maturitetsexamen och derefter genomgå en lång treårig kurs vid institutet härstädes. Sedermera få de ganska länge gå såsom aspiranter, emedan de icke kunna beräkna tillträde till någon tjänst förr än vid 37 à 38 års ålder. Vid sådant förhållande kan det väl icke vara för mycket, att de få åtnjuta en lön af 2,500 kronor vid 38 års ålder och att, när de hinna till 52 års ålder, der löneförhöjningen inträder, som Kongl. Maj:ts föreslagit till 4,000 kronor, hvilket likväl är 300 kronor mindre än en kronofogde får, genast han tillträder sin tjänst.

I fråga om det nya förslaget bör man äfven fästa uppmärksamheten vid det förhållande att alla de extra förtjenster skola bortfalla, hvilka hittills i många former utgått till jägmästarna såväl i södra som norra delen af Sverige. Dit höra t. ex. afgiften för utsyning af ek och bok, den enligt resereglementet utgående ersättningen för plantering af kalmarker i södra länen, de så mycket omtalade tioöringarne i Lappmarkerna m. m. Dessutom innefattar Kongl. Maj:ts förslag i fråga om den enskilda förtjenst, som genom värden och åtagande af enskilda personers skogshushållning nu tillfaller jägmästarna. Det ligger nemligen i sakens natur, att, då man lägger på dessa jägmästare skötseln af öfver en million mer än förut tunnland skog å boställena, hvartill kommer att statsskogens areal genom köp allt mera ökas, samt då man dessutom ställer allt strängare fordringar på en intensiv skogshushållning, jägmästarnes tid derigenom så mycket skall inknappas, att tillfälle blir dem beröfvadt att såsom hittills hemta en stor del af sina inkomster från den enskilda skogshushållningen, hvilket enligt förslaget endast finge ega rum med domänstyrelsens medgifvande. Jag skall i kortaste sammandrag visa, hvart det af utskottet framställda förslaget i verkligheten skall leda. Några medelsiffror skola i detta fall lätt klagöra saken, enligt hvad chefen för domänförvaltningen meddelat. Hvad först de norrländska jägmästarna, hvilka hafva tjänstgöring i Lappmarkerna, beträffar, hafva de nu en inkomst af 5,740 kronor; enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle den nedsättas till 4,600 kronor, och det är antagligt, att om de skola gå in på denna stat, detta hufvudsakligen sker derföre att den pension de skulle få, blefve större än den de förut haft, hvilket skäl enligt utskottets förslag bortfaller; denna lön har utskottet ytterligare nedsatt till 4,100 kronor utan att alls höja pensionen såsom en följd af lörens minskning från 5,740 kronor till 4,100 kronor. För jägmästarna i öfriga Norrland är den nuvarande lönen 3,000 kronor ersättning för utsyningsförrättningar, m. m.

700 »
summa 3,700 kronor.

Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle lönen höjas till 4,200 kronor, men utskottet har föreslagit den till 3,700 kronor och således här icke velat medgifva någon förhöjning. I landets södra och mellersta delar kan man beräkna jägmästarnes inkomster till lön 3,000, extra ersättningar 400, summa 3,400 kronor; enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle deras lön bestämmas till 4,000 kronor, men enligt utskottets

till 3,500 kronor. Alltså skulle genom antagande af utskottets förslag jägmästarna i de nordligaste distrikten få vidkännas en *nedsättning* af 1,600 kronor i sina inkomster, de i södra Norrland bibehålla desamma oförändrade, och hela vinsten för de öfriga utgöra 100 kronor.

Vill man se huru utskottets förslag för staten ställer sig i sin helhet, så har Kongl. Maj:t framhållit, att hela regleringen skulle kosta 40,000 kronor. Men, såsom vi sett, hafva, i den mån afvittringen går framåt deruppe i öfre Norrland, utsyningsförrättningarna och dermed följande afgifter tilltagit, och man kan med stora skäl höja den af Kongl. Maj:t härför beräknade inkomstsiffran, 47,000 kronor, med omkring 15,000 kronor, hvarmed alltså statens utgifter för denna reglering skulle minskas. Dertill komme 24,000 kronor, utgörande sammanlagda beloppet af de ålderstillägg, som utskottet vill taga bort, hvadan statens utgifter skulle minskas med tillhopa 39,000 kronor och följaktligen hela regleringen kosta statsverket endast 1,000 kronor. Detta är visserligen godt och väl. Men då man på samma gång fordrar, att denna skogsstat skall sköta betydligt utvidgade arealer, skall införa en intensivare skogshushållning och med större kraft bedrifva sina värf, och då Kongl. Maj:t för åstadkommande af detta resultat valt den vägen att, i stället för att hafva många jägmästare med små löner, söker inskränka antalet och i stället gifva dem något bättre löner för att derigenom kunna höja fordringarna på ett mera gediget arbete, så anser jag åtminstone denna väg vara rätt vald, och att Riksdagen bör genom ett bifall till detta förslag gifva sitt godkännande åt ett sådant sträfvande. Således måste jag, för min del, fortfarande vidhålla mitt yrkande att, hvad sjelfva staten angår, Kongl. Maj:ts förslag måtte af kammaren bifallas.

Men jag anser mig dock sedermera böra beröra en fråga, som hittills icke blifvit berörd, nemligen den om de militära öfningarna. Ett rent bifall till Kongl. Maj:ts förslag skulle, enligt min uppfattning, innebära ett tyst erkännande å Riksdagens sida att den icke anser sig böra i denna fråga hafva ett ord med i laget. Men i detta fall står jag fullkomligt på de öfriga utskottsledamöternas ståndpunkt. Jag kan nemligen icke finna, att detta af Kongl. Maj:t vid sjunde hufvudtiteln gjorda bihang har en annan betydelse än af en fråga hvad Riksdagen i detta fall tycker, och på en ärlig fråga synes mig Riksdagen böra gifva ett ärligt svar, och detta svar finner jag bestämdt och klart uttaladt i utskottets motivering. Jag vill här alldeles icke tala om nyttan eller skadan af sjelfva saken. Icke heller anser jag att statsutskottet varit berättigadt taga upp den såsom en konstitutionel fråga. Men min bestämda öfvertygelse är, att genom denna Kongl. Maj:ts åtgärd, om den oanmärkt finge passera, den obenägenhet, som inom riksdagen redan förefinnes att bevilja något till rikets försvar, ovilkorligen skulle ännu mera ökas, och åtgärdens utsträckning framdeles gifva anledning till konstitutionella slitningar såväl mellan kamrarna som mellan riksdagen och Kongl. Maj:t, hvadan jag anser detta uttalande *nu* i statsutskottets motivering vara ett ärligt och öppet svar på en öppen fråga.

På dessa skäl anser jag mig icke kunna bifalla Kongl. Maj:ts

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

förslag, sådant det nu föreligger, utan förenar mig i utskottets hemställan, undantagandes hvad angår aflöningsstaten, och får derföre yrka bifall till min reservation med den formulering deraf, som af den förste talaren blifvit gjord.

Herr Cederberg: Så frestande det än vore, skall jag icke följa den förste och tredje talaren i deras motiveringar för ändring af utskottets förslag i förevarande fall. Jag vill endast emot den siste talaren erinra, att han fälde ett yttrande, som jag tror kan tåla vid en liten justering.

Han sade nemligen, att »alla» extra ersättningar för jägmästarna hädanefter skulle upphöra. Detta är ingalunda händelsen och detta mitt påstående stödjer jag på det som står i Kongl. Maj:ts proposition, och som fins refererad i utskottets utlåtande, nemligen: »Dock ansåge sig departementschefen böra erinra, att, äfven efter indragning af de nu nämnda extra ersättningarna —, den del sådana komme att kvarstå; men efter hvad departementschefen inhemtat, afsåge dessa, om ersättning för skogsindelningar, hvilka numera i allmänhet uppdroges åt extra jägmästare, undantoges, förrättningar, som mera sällan förekommo, och hvaraf någon afsevärd inkomst icke kunde beredas. Till extra inkomster af skogsindelningar böra dessutom läggas inkomster af taxeringar m. m. dylikt, som också skulle bibehållas. — Men detta endast i förbigående.

Hvad jag egentligen anhåller att få yttra mig om, rör frågan om utsyningsafgifterna, som af föregående talare endast i förbigående blifvit berörd. Härvid har jag visserligen icke förbisett, att utskottets svar på min motion i detta afseende egentligen afhandlas i nästa punkt, men då faktiskt är, att frågans öde i och med den nu föredragna punkten afgöres, har jag nu velat yttra något derom. Jag skulle tveka att göra det, om jag icke i utskottets utlåtande tyckt mig se en hand sträckt emot mig, hvarigenom utskottet synes vilja gå mitt yrkande till mötes och detta just i de ord eller på det ställe, der utskottet afstyrkte bifall till mitt förslag. Utskottet säger nemligen: »Hvad särskildt angår den i ämnet väckta motionen, vill det synas utskottet, som om genom hvad till statsrådsprotokollet anförts beträffande deri omförmälda, med motionen till syftet väsentligen öfverensstämmande framställningar från åtskilliga lappmarksinbyggare vore till fullo ådagalagdt, att staten eger all anledning att godtgöra sig *kostnaden* för de utsyningsförrättningar, motionären afsett.»

Detta är just hvad jag alternativt har begärt, nemligen att Riksdagen skulle uttala att *kostnaderna* för utsyningsförrättningarna skola ersättas, men icke något derutöfver uttagas, emedan staten icke bör göra någon vinst eller affär på dessa förrättningar. Första gången jag i föreliggande handlingar mött frågan om dessa utsyningsförrättningar och ersättning för dem var i domänstyrelsens utlåtande af den 30 oktober 1884, hvarur i den kongl. propositionen refererats: »I fråga särskildt om de sistberörda afgifterna anmärkte domänstyrelsen vid framställandet af regleringsförslaget, att den inkomst, jägmästarna hemtade af desamma, i hög grad vexlade inom olika revir

och ingalunda alltid stode i ett skäligt förhållande till det arbete, utsyningen medförde, i det att inom revir, der skogarne, hvarå utsyningen egde rum, vore hvarandra närbelägna eller utgjorde större sammanhängande områden, en betydlig inkomst kunde lätt nog intjenas, under det att i andra revir med ogynsammare förhållanden inkomsten, oakadt utsyningsarbetet vore långt mer betungande, blefve jemförelsevis ringa. Jag har åtminstone alternativt i min motion begärt, att dessa ersättningar skulle nedsättas eller bestämmas så, att de »komma i skäligt förhållande till det arbete utsyningarna medföra.» Enligt mitt förmenande har dock så icke skett. Det bevisas just af de siffror, som af den förste talaren här i dag anfördes. Han nämnde exempelvis, att dessa ersättningar inom lappmarkens revir i *medeltal* uppgå till 2,700 kronor årligen. Genom de nya anordningar, som i detta utlåtande refereras, skulle utsyningarna verkställas för två eller tre år i sänder. Följaktligen skulle staten på detta sätt hvarje tredje år för utsyningen inom hvarje revir få en inkomst af omkring 8,000 kronor.

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Jemför man denna siffra med förvaltningskostnaderna inom hvarje revir, måste man medgifva, att staten ovilkorligen gör en vinst på dessa utsyningsförrättningar, och det kan väl icke egentligen vara statens mening. Till samma resultat kommer man, om man tager medeltalet af dessa inkomster inom *alla* revir, der utsyningar förekomma. Enligt en bilaga till nyssnämnda 1884 års skrifvelse äro dessa revir nu till antalet 30, men enligt det nu föreliggande regleringsförslaget skulle en del revirförvaltareplatser indragas, så att nyssnämnda 30 revir, inom hvilka utsyningsafgifter af ifrågavarande slag förekomma, skulle nedgå till 27 eller 28 revir. Om man jemför denna siffra 27 eller 28 med de inkomster, som enligt statsutskottets utlåtande erhållits för utsyningar 1887, eller 58,000 kronor, så blir medelinkomsten på dessa 27 eller 28 revir 2,000 kronor eller derutöfver pr år.

Den siste talaren erinrade att ju mer afvittringen fortgår, desto mer skola dessa utsyningsafgifter stiga. Enligt mitt förmenande borde man väl då i främsta rummet taga i betraktande, om icke dessa afgifter kunde nedsättas, så att de, för att begagna domänstyrelsens egna ord, »stå i skäligt förhållande till det arbete utsyningen medför.» Det är sant att, en stor del af dessa inkomster kommer från lappmarksskogarne, och man har velat göra den åsigten gällande, att dessa skogar icke egentligen egas af skogsegaren — detta låter litet oegentligt, men så påstås det af flere — och att staten på denna grund skulle ega rätt att taga dessa afgifter af skogsegarne för att på så sätt tillgodogöra sig sin andel i skogen. Jag kan icke gå in på en sådan åsigt och tror mig kunna anföra ett bevis för riktigheten af min uppfattning uti den omständigheten att högsta domstolen åtminstone en gång ansett, att lappmarksbonden är verklig egare till sin skog. Det hände nemligen för några år sedan, att en skog tillhörande hemmanet Skolan i Åsele socken såldes till en sågverksegare. Afvittring hade der skett, innan 1873 års afvittringsstadga utkom. Vid afverkningen af skogen hade man försummat att begära utsyning, emedan utsyning å afvittrade hemmansskogar först genom 1873

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

års afvittringsstadga föreskrefs. Det afverkade virket togs i beslag af vederbörande under förutsättning att 1873 års stadga skulle hafva retroaktiv verkan. Rättegång uppstod, men genom högsta domstolens beslut förklarades till sist beslagsåtgärden ogiltig.

Jag kan icke föreställa mig annat än att detta måste hafva berott derpå, att högsta domstolen ansett hemmansegaren vara verklig egare till sin skog, och att den genom 1873 års afvittringsstadga bestämda inskränkningen i dispositionsrätten till skogen endast är att jemföra med den inskränkning, som genom exempelvis den s. k. norrbottenslagens införande i Norr- och Vesterbottens nedre land, der ansetts böra införas i den enskildes dispositionsrätt.

Mycket skulle vara att i denna fråga tillägga, men jag hör, att herrarne börja blifva något oroliga, och skall därför endast be att få formulera ett yrkande i riktning åt min åsigt. Såsom jag nämnde, har utskottet i sin motivering på sätt och vis verkligen utsträckt handen emot mig, och den ändring jag, för att känna mig tillfreds i denna fråga, skulle vilja göra i utskottets hemställan, är ganska obetydlig. I mom. a) i denna hemställan skulle jag nemligen i stället för orden »vissa, jägmästarne nu tillkommande extra ersättningar upphöra att utgå eller, der de utgöras af enskilde, indragas till statsverket» vilja insätta orden »med vissa, jägmästarne nu tillkommande extra ersättnings upphörande, kostnaderna för skogsstatens befattning med utsyningsförrättningar å enskildes skogar statsverket ersättas», och att följaktligen första punkten i utskottets nu föredragna hemställan lit. a.) får denna lydelse: »att Riksdagen — under förutsättning att, på sätt i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 12 januari 1889 angifvits, godtgörelse för skogsstatens förvaltningsåtgärder å ecklesiastiska skogar och häradsallmänningar kommer statsverket till godo, och att med vissa, jägmästarne nu tillkommande extra ersättnings upphörande, kostnaderna för skogsstatens befattning med utsyningsförrättningar å enskildes skogar statsverket ersättas — må godkänna den i berörda protokoll föreslagna stat för skogsförvaltningen i orterna och de för den nya aflöningens åtnjutande föreslagna vilkor, dock med den ändring, beträffande staten, att ålders-tilläggen för jägmästarne bestämmas till endast två, hvaridera å 500 kronor, hvilka skola inträda, det första efter fem år och det andra efter ytterligare fem år, och, beträffande de föreslagna vilkoren, att skogstjensteman eller skogsbetjent skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjensteår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå, Kongl. Maj:t eller domänstyrelsen, der det tillkommer denna att afskedet utfärdas, dock obetaget dels att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i tjensten kvarstå, dels att, i händelse af sjuklighet eller försvagadt helsotillstånd, uppå ansökning gifva skogstjensteman eller skogsbetjent afsked vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjensteår.»

Genom denna formulering har ingen annan ändring skett, än att Riksdagen sagt, det statsverkets kostnader för utsyningarna skola af skogsegarne bestridas, under det att Riksdagen i och med utskottets

formulering faktiskt begärt, att staten på dessa skogsegare må göra en, enligt mitt förmenande, oberättigad vinst.

Jag anhåller om proposition på den af mig nu upplästa formuleringen.

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Herr statsrådet friherre von Essen: Statsutskottet har gjort tre väsentliga ändringar i kongl. propositionen. Dessa ändringar afse: *för det första* indragning af ett af de föreslagna ålderstilläggen för jägmästarna; *för det andra* pensionsåldern och *för det tredje* en modifikation af Kongl. Maj:ts framställning med afseende på rätten att disponera de medel, som blifvit anvisade till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark. Med afseende på den sistnämnda frågan tror sig icke, att det för Kongl. Maj:t skall medföra någon olägenhet, om Riksdagen i enlighet med utskottets framställning förbehåller jag rätt att hvart tredje år pröfva huru med försäljningen af kronoegendomarne eller inköp af skogsmark må förfaras, eller huruvida Riksdagen godkänner det förfaringssätt, som hittills följts. Detta gäller endast de försäljningar, som vid sistlidne riksdag blefvo beslutade, eller de kronolägenheter och boställen, som, belägna i södra och mellersta Sverige, gifva i arrende mellan 2 och 400 kronor. Vid försäljning af dessa lägenheter tillgår det i de flesta fall så, att, då köparne icke äro benägna att betala kontant, de få sex års afbetalningstid med skyldighet att erlägga en sjettedel årligen. Jag förutsätter att, om Riksdagen bifaller, hvad utskottet här föreslagit, Kongl. Maj:t skall få disponera hvad som af köpeskillingen inflyter under dessa sex år, hvilken tolkning jag också antager varit utskottets mening.

Hvad pensionsåldern beträffar, är det bekant, att Kongl. Maj:t föreslagit 60 lefnadsår och 30 tjensteår för pensionsrätten, men att utskottet förordat 65 lefnadsår och 35 tjensteår, hvarjemte utskottet dock tillagt den bestämmelsen att, i händelse af sjukdom, afsked kunde beviljas med pensionsrätt enligt Kongl. Maj:ts förslag, och vid sådant förhållande anser jag, för min del, utskottets förslag någorlunda tillfredsställande.

Annorlunda gestaltar sig saken i afseende på det pensionsbelopp, som skall komma dessa pensionstagare till del, isynnerhet i fråga om de jägmästare, som få sina pensioner minskade derigenom att ett ålderstillägg af utskottet borttages. Rörande detta tredje ålderstillägg hafva tvenne föregående talare så vidlyftigt yttrat sig, att jag icke har mycket att derom tillägga. En sida af saken ber jag dock att få ytterligare betona, nämligen att genom denna af Kongl. Maj:t föreslagna omorganisation af skogsstaten icke mindre än 11 revir skulle indragas och att således de i öfrigt ökade göromålen skulle komma att bestridas af 74 jägmästare i stället för förut 85. Men förutom det att de skola få utvidgade revir, skola de äfven få mera göromål inom dessa bland annat genom skyldigheten att hädanefter verkligen sköta och vårda den skog, som står under deras händer, hvartill numera komma de boställskogar, hvilkas värdande förut tillhört boställsinnehafvaren, hvaröfver jägmästaren endast haft att utöfva en kontrollerande tillsyn.

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Äfven i följd af skogarnes ökade omfattning har en betydlig utsträckning af jägmästarnes göromål skett. Det är redan nämnt, till hvilken grad denna omfattning ökats genom afvittring och inköp. Dertill kommer såsom en ganska väsentlig tillökning i revirens arbete uti de norrländska distrikten stockfångstskogarnes betydliga areal, uppgående till icke mindre än 258,000 hektar. Af dessa skogar hafva omkring 195,000 hektar under de tre senaste åren återvunnits till kronans fria dispositionsrätt genom den uppgörelsen att stockfångsttnehafvarne skola under tio år hafva rättighet att afverka allt timmer under en viss bestämd dimension med vilkor att dessa skogar derefter skola till hela sin areal tillfalla kronan, då hela denna stockfångst upphör.

För öfrigt pågår afvittringen fortfarande, hvilket, såsom redan är nämnt, äfven förstörar reviren.

Inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark fortgår dessutom, enligt hvad Riksdagen 1885 har medgifvit, och detta har tagit en ganska stor utsträckning. Så har t. ex. från år 1886 till och med detta år inköpts icke mindre än 32,892 hektar, sådana skogsmarker. Priset derå har icke varit högre än 12,80 kronor pr tunnland eller 25,80 kronor för en hektar, ehuru man på en del af dem haft ganska vacker ungskog. Äfven härigenom har arealen för skogsförvaltningen väsentligen ökats.

Hvad beträffar försäljningen af kronans domäner vill jag i förbigående nämna att vid 1888 års slut uppgick försäljningssumman till 1,394,000 kronor för egendom taxerad till 683,000 kronor.

Hvad de omtalade utstämplingsafgifterna beträffar, är det visserligen föreslaget att de hädanefter skulle undandragas jägmästarna. Men göromålen vid dessa utstämplingar komma att högst betydligt ökas genom det arbete, som eger rum på dessa stockfångstskogar. Förut hade på dessa skogar icke utstämplats mer än 83,000 träd om året. Mot en afgift af cirka 6,000 kronor. Härutinnan kommer nu en väsentlig ökning att ske, ty man har beräknat att i följd af stegrad afverkning på dessa stockfångstskogar utstämplingsafgiften skall uppgå till 15,000 kronor under dessa tio år stockfångsten eger rum. Nu har man beräknat att de af jägmästarna förut uppburna afgifter för utsyningar i Kopparbergs- och de norrländska länen uppgå till 47,000 kronor. Läger jag härtill dessa ökade afgifter för utstämpling å stockfångstskogarne, så får jag ett belopp af mer än 60,000 kronor. Kongl. Maj:t har haft för afsigt att tillse, huruvida icke en nedsättning i dessa afgifter inom lappmarken skulle kunna åstadkommas, hvilket äfven statsutskottet ansett önskvärdt.

Det är en sak, hvilken kommer att utredas af Kongl. Maj:t. Jag finner därför icke något skäl att fästa afseende vid det yrkande, som framställdes af den siste ärade talaren och hvilket väl kommer att understödjas af de jordegare, som i det fallet gjort framställning, och hvilka hafva, som jag tror, blifvit pådrifna af dem, som icke i detta hänseende torde hafva benägenhet att gå jordbrukarnes intresse tillmötes, nemligen sågverksegarne. Jag tror att denna fråga är synnerligen vigtig och anhåller därför, att kammaren icke behagade fästa afseende vid det gjorda yrkandet, innan en närmare utredning

i denna sak kommit att verkställas. Det gäller ett betydligt belopp, omkring 60,000 kronor, som skulle komma statsverket till godo. Dessa afgifter komma, som sagt, att hädanefter icke tillfalla jägmästarna, hvilka icke få några extra afgifter i någon nämnvärd betydelse, som den siste talaren vill påstå. De extra inkomster, som de skulle hafva att förvänta, äro alltför obetydliga för att kunna sägas vara nämnvärda. Det är blott utstämpling af till vissa bergverk anslagna skogar och granskning af skogsindelningsplaner på dessa, som skulle kunna bereda jägmästarna någon extra inkomst, men den blir i alla fall så obetydlig, att jag icke anser det vara skäl att tala derom.

Emellertid har, för att återkomma till sjelfva hufvudfrågan, nemligen om ålderstillägget, herr vice talmannen i sitt yttrande framhållit, att, om man borttager detta ålderstillägg, skulle det föranleda en minskning i framtiden af jägmästarnes inkomster. Och när det är så lockande uti en höjning i lönen för den närmaste tiden, bör det alltid vara afsevärdt nog och komma att locka in personer på denna bana. Deremot vill jag säga, att man kan tvista om hvilket man skall betrakta såsom fördel för den, som tänker på sin framtid, att för denna framtid få en förhöjd inkomst af sitt embete och i sammanhang dermed hafva att påräkna en förhöjd pension, eller att för tillfället få en förmånligare ställning. Jag tror icke, i likhet med herr vice talmannen, att en förbättring i lönevilkoren vid inträdet kommer att vara mera lockande än om framtiden i ekonomiskt afseende är betryggad.

Det har af en föregående talare, herr Tamm, framhållits, huru i den högsta aflöningsklassen, jägmästarna skulle blifva lidande, synnerligast i Lappland. I södra norrland skulle aflöningen för de högsta löneklasserna blifva densamma som den nuvarande, ehuru pensionen skulle komma att nedgå till 2,250 kronor mot af Kongl. Maj:t föreslagna 2,625. I södra och mellersta Sverige skulle visserligen en förhöjning ske genom utskottets förslag af 100 kronor.

Hvad beträffar det tillskott, jägmästarna skulle erhålla genom reseersättningen, så är detta icke af någon betydelse, då ersättningen utgår endast för fortskaffningen, ty dagkostnaderna äro icke deruti inberäknade. Jag känner icke till de norrländska förhållandena, men det har för mig uppgifvits, att jägmästarna derstädes använda en stor del af sin tid på resor. Då lefnadskostnaderna i denna del af landet äro ganska höga, och då de icke hafva någon ersättning för dagkostnaden, blir den ersättning, som de kunna få, icke så synnerligen fördelaktig.

Jag skulle på det lifligaste önska, att kammaren behagade fatta det beslut, som af två föregående talare förordats i afseende å ålderstilläggen. Jag tror, att detta är så mycket angelägnare, som hvar och en känner hvilken verklig betydelse skogshushållningen spelar för vårt land, hvilken omfattning den har, huru viktigt det är att bereda staten inkomster genom en god skogshushållning och huru angeläget det således är att få in de bästa krafterna i denna branch. En god omvårdnad af statens skogar länder dessutom till ett godt föredöme för andra, som hafva sina skogar nära liggande. Jag före-

Lönereg-
ling för
skogstaten.
(Forts.)

ställer mig, att domänstyrelsen äfven skall låta sig angeläget vara, att i det fallet bidraga till förbättrande af enskilda skogshushållningen, till gagn för hela vårt land. Det är därför af stor vikt, att tjänstemännen inom denna förvaltningsgren äro så aflönade, att man kan emotse att de bästa krafterna egna sig deråt.

Slutligen anhåller jag inför kammaren få yttra några ord med anledning af den i statsutskottets betänkande föreslagna motiveringen angående de militära aflöningarne för skogselever och lärlingar. Af det der omnämnda statsrådsprotokollet framgår, att Kongl. Maj:t endast beslutat, att såsom vilkor för erhållandet af fullständigt afgångsbetyg från vare sig någon af statens skogsskolor eller skogsinstitutet skulle för de lärlingar och elever, som hädanefter vid läroverken inskrefves, fordras att hafva med nöjaktig skicklighet genomgått de militära öfningar, som i promemorian för hvardera slaget af läroverk upptoges; och anbefaldes domänstyrelsen att med ledning af de i öfrigt i promemorian föreslagna bestämmelser afgifva förslag till de förändringar i gällande stadgar för de allmänna skogsläroverken af den 13 april 1886, som af den sålunda stadgade öfningskyldigheten kunde påkallas.

Rörande vissa i omförmälda promemoria föreslagna bestämmelser i afseende på skogslärlingarnes och skogselevernas anställande såsom volontärer vid särskilda regementen samt aflöning och andra ersättningar åt dem under öfningstiderna, förklarade sig Eders Kongl. Maj:t vilja framdeles besluta på föredragning af chefen för landtförsvarsdepartementet. Förr än de nya stadgarna blifvit pröfvade och de delar af frågan som särskildt beröra chefen för landtförsvaret blifvit af honom föredragna kan sålunda ej definitivt beslut öfver ärendet i hela dess vidd fattas, och jag är förvissad, att Riksdagen skall sättas i tillfälle yttra sig öfver förslaget i hela dess omfattning och fatta beslut i de delar, som *Riksdagen grundlagsenligt tillkommer*, innan tillämpning deraf kommer att ske.

Herr Casparsson: Det är i allmänhet en mycket vansklighet att diskutera lönestater. Hvad den ene tycker vara nog, tycker den andre är för mycket och den tredje för litet; och jag är temligen förvissad om att i fall det hade berott på Första Kammarens ledamöter inom statsutskottet att bestämma den ifrågavarande lönestaten, skulle icke någon nedprutning hafva skett uti hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Men afgörandet tillhörde icke Första Kammarens ledamöter ensamt. Andra Kammarens ledamöter inom utskottet hafva äfven ett mycket tungt vägande inflytande i dylika frågor, och hvad dessa hafva ansett skäligt återfinnes uti en vid betänkandet fogad reservation. Jag tror mig veta, att de skulle hafva nedprutat lönestaten ändå mera, om det icke uppstälts ett vilkor, hvartill jag tror att motstycke saknas i vår parlamentariska historia. Det var således uppgiften att söka utfinna en modus vivendi, att söka sammanjemka åsigtarna hos ledamöterna från Första och Andra Kammaren, och det är detta förslag, som föreligger i utskottets betänkande. Är då den lönestat, som statsutskottet föreslagit, verkligen för låg? Herr vice talmannen har redan besvarat denna fråga och jag kan instämma med

honom. Enligt nuvarande löneförhållandena hafva jägmästarna, såsom förut är anfördt, en lön af 1,500 kronor med 500 kronors tillägg efter 10, 15 och 20 år. Ser man nu, huru lönestaten skulle ställa sig efter nuvarande bestämmelser och efter utskottets förslag, så skulle 41 jägmästare, som nu hafva efter 10 år 2,000 kronor utom utsyningsafgifter, efter utskottets förslag hafva efter 10 år en lön af 3,500 kronor, d. v. s. en lönetillökning af 75 procent, 10 skulle hafva 3,700 kronor; 13, 3,900 kronor och 10, 4,100 kronor. Dertill skulle de erhålla respenningar, hvilka äfven äro förhöjda i Kongl. Maj:ts förslag och hvari utskottet icke föreslagit någon nedsättning. För närvarande åtnjuta 23 jägmästare en reseersättning af 600 kronor. Efter Kongl. Maj:ts och utskottets förslag skulle 27 åtnjuta denna ersättning, 17 stycken åtnjuta 500 kronor; enligt det nya förslaget skulle 24 stycken erhålla sådan ersättning; 45 stycken hafva i reseersättning endast 200 kronor; efter föreliggande förslag skulle 18 erhålla 400 kronor, 3 stycken 300 kronor och 1 blott 100 kronor. Äfven i detta afseende är det en förhöjning emot hvad för närvarande är förhållandet. Men det är dessa utsyningsafgifter, som göra skillnaden så stor. Jag medgifver gerna den ekonomiska betydelsen af dessa afgifter, som naturligtvis hafva varit i ett ständigt stigande under de senare åren i den mån som skogsafvittringen fortgått, och hvilka, då löneregleringen år 1874 infördes, icke på långt när voro så stora som för närvarande. Emellertid ingå utsyningsafgifterna i aflöningen blott för en del af jägmästarna, och för dessa skulle med afgifternas borttagande aflöningen blifva mindre äfven enligt Kongl. Maj:ts förslag. Såsom herr Tamm sade, åtnjuta en del för närvarande 3,000 kronor i lön jemte 2,740 kronor i utsyningsafgifter, eller tillsammans 5,740 kronor. De få i alla fall mindre efter Kongl. Maj:ts förslag. Jag anser det icke vara riktigt att lägga dessa ständigt växande utsyningsafgifter, hvilka icke afsågos i 1874 års lönereglering, åtminstone icke till den grad, som nu är förhållandet, till grund för jägmästarnes aflöning. Herr Tamm anförde vidare, att kronofogdarne hafva mycket större aflöning än jägmästarna. Det vill jag icke förneka. Men då vill jag anföra en annan klass, som också har sig anvisad en stor och vigtig kulturuppgift, om också icke skogskultur, nemligen vårt svenska presterskap. Jag tror, att detta befinner sig i en sådan ställning, att de här föreslagna lönerna skulle för flertalet af dem vara ganska tilltalande. Det är dessutom att märka, att presterna icke hafva någon pensionsrätt, hvilket jägmästarna skulle hafva. Jag tror därför, att jägmästarna, som i allmänhet skola lefva på landsbygden, der omkostnaderna äro mindre, en följd af de enklare förhållandena, kunna vara belättna med dessa löneförmaner, äfven om de för en eller annan icke skulle blifva så höga som för närvarande.

Jag har i allmänhet under min politiska bana varit en varm vän af att embetsmännen skola få en skälig aflöning, men jag tror, mine herrar, att förhållandena i landet för närvarande äro sådana, att man icke får spanna bågen för högt. Kunna jägmästarna icke slå sig ut med denna aflöning, då kan större delen af Sveriges medelklass icke heller slå sig ut.

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.).

Hvad skulle nu blifva följderna, om Första Kammaren antager Kongl. Maj:ts förslag? Jag tror, att följderna blir lätt att förutse. Andra Kammaren har, genom omflyttning af ärendena på sin föredragningslista för i dag, satt sig i efterhand, för att afvakta Första Kammarens beslut i denna fråga. Det är min fullkomliga öfvertygelse, efter hvad som tilldragit sig inom utskottet, att om Första Kammaren antager Kongl. Maj:ts förslag, så bifaller Andra Kammaren reservationen. I så fall kommer gemensam votering att ega rum. Min granne här till venster var rädd för en gemensam votering i en annan fråga. Jag delade icke denna hans uppfattning och är i allmänhet icke rädd för att ställa frågan under gemensam omröstning. Men jag fruktar att bringa under gemensam votering ett alternativ, hvarur kunde framgå det resultat, att Riksdagen vid beviljandet af ett ordinarie anslag för upprätthållandet af en lönestat skulle uppställa det *vilkor*, att Kongl. Maj:t icke får verkställa ett fattadt beslut utan att först höra Riksdagen. Vid sådant förhållande tror jag det är rådligast att söka undvika en gemensam votering. Då således de lönevilkor, som utskottet föreslagit, äro i och för sig acceptabla, tror jag att Första Kammaren handlar välbetänkt att undvika den gemensamma voteringen, hvarföre jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Evers: Jag ber om ursäkt att jag ännu en gång besvärar kammaren med några ord, men det har rigtats några anmärkningar emot mitt förra anförande, som jag ber att i korthet få bemöta.

Herr vice talmannen framhöll rigtigt skilnaden emellan den aflöning, som de yngre jägmästarna skulle få efter utskottets förslag emot hvad de nu hafva. Jag är ledsen att jag, då jag förra gången hade ordet, icke kom att beröra detta, men det härledde sig af glömska. Jag vill icke bestrida, att en yngre jägmästare får väsentligt bättre vilkor, enligt utskottets förslag, vid tillträdet af tjensten och äfven under de närmaste åren, men detta kan, på sätt herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framhållit, icke ersätta förlusten af det tredje ålderstillägget, hvaraf tjänstemannen vid mera framskriden ålder är i behof och hvilket så väsentligt inverkar på pensionsbeloppet.

Samme högt ärade talare nämnde äfven, att enligt de uppgifter, jag lemnat, jägmästarnes inkomster i Norrland, äfven om Kongl. Maj:ts förslag godkändes, ställa sig väsentligt lägre än hvad de nu uppgå till. Detta kan jag icke annat än medgifva, men enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle de likvisst få 500 kronor mera än hvad utskottet föreslagit. Med anledning af hvad en ärad talare på vesterbottensbänken nyss framhöll angående utsyningsafgifterna från lappmarksskogarna, ber jag få erinra, att då jag för ett par veckor sedan hade äran att i denna fråga yttra mig här i kammaren, betonade jag, att dessa utstämplingar böra föregås af en noggrann uppskattning af lappmarksskogarna och att för detta ändamål behöfdes biträde af extra jägmästare. Om jag nu beräknar kostnaden för denna uppskattning i och för beräkning af årshyggena plus de ökade tjänstgöringspennin-

garne, som de ordinarie jägmästarna hafva der uppe, äfvensom dagarfvodet af 2 kronor 50 öre åt kronojägarne, tror jag icke att någon oskäligen vinst, om det ens blir någon vinst, kommer att uppstå genom dessa utsyningsafgifters ingående till statsverket.

Det har äfven nämnts, att, oaktadt de extra inkomster, som jägmästarna nu hafva, komma att försvinna, det likvisst kvarstår några sådana, som revirförvaltningen kunde påräkna, utöfver ersättningarna för indelningsplaners upprättande. Då emellertid redan nu, med den mindre tjänstgöring jägmästarna hafva, endast ett fåtal kan egna sig åt skoshushållningsplaners upprättande, är det antagligt, att detta antal blir ännu mera reduceradt, då de få mera att göra, och att detta arbete, såsom mest hittills skett, kommer att verkställas af extra jägmästare. För resten äro de extra förrättningar, hvaraf jägmästarna hädanefter skulle få någon inkomst, på sätt den ärade talaren genom uppläsandet af betänkandet antydde, så få, att de äro utan betydelse.

En ärad talare på upplandsbänken nämnde något om jägmästarnes reseersättning. Jag ber härvidlag att få erinra att af respennningarne kunna jägmästarna ej beräkna någon inkomst. Dessa penningar, efter en noggrann utredning föreslagna, äro endast beräknade att utgöra ersättning för skjuts eller jernvägsresor, men icke för inqvartering eller förplägning under resan. Jag tror därför icke att man kan säga, att reseersättningen blir någon tillökning i jägmästarnes inkomster.

Samme ärade talare yttrade vidare att vid en jembförelse mellan jägmästarnes aflöning och andre tjänstemäns, exempelvis presternas, stälde sig inkomsterna fördelaktigare för de förre. Detta kan ju vara möjligt, och jag har alltid behjertat vissa presters, såsom komministernes och vice pastorernas, dåliga löneförmåner, men deraf torde väl icke följa, att jägmästarna skola sättas i samma kategori. Jag ber dessutom få påpeka, att det är en väsentlig skillnad mellan tjänstemän, som hafva sina förrättningar inom hus, och jägmästarna, som ständigt äro på resor. De senare behöfva en större aflöning.

Den siste ärade talaren påpekade äfven hvad följden enligt hans mening skulle blifva, om Första Kammaren skulle godkänna Kongl. Maj:ts förslag i afseende å aflöningen. Jag vågar icke ställa något horoskop för denna fråga, utan jag anser att det *rätta* och icke fruktan för resultatet af en gemensam votering bör vara bestämmande för kammaren. Jag kan icke frångå det yrkande, jag förut haft, hvarför jag fortfarande anhåller om bifall till det samma.

Vid slutet af detta af anförande hördes rop på proposition.

Herr Cederberg: Äfven jag måste, herr grefve och talman, be om ursäkt, att jag för andra gången tager till ordet i denna fråga. Det var dock ett yttrande från statsrådsbänken, som företrädesvis uppkallade mig. Den senare delen af detta yttrande faldes så lågt, att jag icke bestämdt kan uppgifva, att jag fattat orden riktigt, men det lydte för mina öron så, att »de, som arbeta för utsyningsafgifternas nedsättning i Norrland, pådrefves af andra intressen än dem, de föregifvit sig förfäta.» Så lydte orden, om jag fattade dem rätt.

Lönereglering för skogsstaten.

(Forts.)

Jag vågar på det bestämdaste tillbakavisa den insinuation, som ligger i dessa ord. Den, som hvarje år under två decennier, längre eller kortare tid, genomvandrat de bygder, som företrädesvis betungas af utsyningsavgifterna, behöfver icke lyssna på »andra intressen». Han får nog veta hvar skon klämmer. Befolkningen ser i honom en gammal vän och bekant, för hvilken den yppar sina förhoppningar och sina klagomål. Det är uteslutande från erfarenhet så förvärfvad, jag kommit att betrakta frågan ur den synpunkt, jag här framställt, och det är också ur den synpunkten, som jag behandlat densamma. Den skulle långt förut hafva kommit hit till Riksdagen, om ej tvenne skäl hade hållit mig tillbaka. Det ena är, att avgiften är pålagd i administrativ väg och jag hyser stark motvilja mot att besvara Riksdagen med sådana frågor, der Kongl. Maj:t har ensam beslutande rätt. Det andra skälet är att dessa ersättningar utgjort en del af jägmästarnes inkomster. Först då jägmästarna skulle blifva oberoende af utsyningsavgifternas storlek, såsom de enligt Kongl. Maj:ts förslag nu skulle blifva, först då ansåg jag tiden vara inne att tala om dem och få dem nedsatta till ett belopp, som motsvarade kostnaden för dessa utsyningsförrättningar.

Från statsrådsbänken yttrades likaledes något, som äfven omtalas i utskottets betänkande, nemligen att dessa avgifter icke skulle vara alldeles bestämda, utan att, på grund af hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län anført, fråga vore hos Kongl. Maj:t anhängiggjord om nedsättning i dessa avgifter och hade sålunda Kongl. Maj:t redan tagit denna fråga i öfvervägande. Jag tror knappt att de, som så yttrat sig, menat allvarsamt, för så vidt de mena att frågan rörande *utsyningsavgifterna i allmänhet* skulle genom nämnde befallningshafvandes yttrande kommit under pröfning. — Detta yttrande afsåg nedsättning endast i de avgifter, som uttagas i trakter, belägna ofvan den s. k. kulturgränsen, och huru litet detta betyder ber jag att få med några siffror belysa.

Herrarne hafva sett af utskottets utlåtande, att utsyningsavgifterna för 1887 uppgått till 58,401 kr. och jag har nyss anmärkt, huruledes en talare här förutsagt, att de skulle komma att stiga. Vidare ber jag att få erinra om, hvad äfven den förste talaren uppgaf, att inkomsten af dessa utsyningar inom de 11 lappländska reviren uppgått i medeltal till 2,700 kr. pr revir. På samtliga lappländska revir faller således en inkomst af omkring 30,000 kr. Resten d. v. s. omkring hälften af utsyningsavgifterna tages från orter, som ligga utom lappmarken. Men den genom Konungens befallningshafvande i Norrbotten väckta frågan om utsyningsavgifternas nedsättning, som nu skulle vara på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, rör visst icke hela lappmarken utan endast de delar deraf, som ligga ofvanför den s. k. kulturgränsen och der afverkningen är så obetydlig, att den, i jämförelse med den öfriga afverkningen inom Lappland, knappast är värd att omnämna.

Det är, under sådana förhållanden, enligt min åsigt, alldeles orättfärdigt påstå, att frågan om utsyningsavgifternas nedsättning, enligt hvad som här refererats, skulle vara tagen under ompröfning.

Jag har icke förnekat att statsverkets kostnader för utsyningsförrättningar skola detsamma ersättas; men jag kan icke gå längre i mitt medgifvande. Jag står fortfarande på denna ståndpunkt och hemställer till den siste talaren, som också först hade ordet, om icke äfven han kan låta sig nöja med denna *ersättning*, utan att derutöfver fordra, det staten derjemte skall göra en *vinst* på dessa förrättningar. De uppskattningar, hvarom han talade, kunna ju för öfrigt särskildt betalas. Har staten någon utgift för dessa uppskattningar, må denna ersättas, och min mening är icke att taga ur statskassan någonting för den enskildes räkning, men å andra sidan fordrar jag dock, att staten icke skall taga ur den enskildes fickor för att betala sina tjänstemän.

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Herr Hedlund: Hvad först angår de olika meningar, som äro rådande om jägmästarnes löneförmåner, i det att utskottet velat inskränka ålderstilläggen till tvenne, då Kongl. Maj:t föreslår dem till tre, ber jag få anmärka, att sedan jag med synnerlig uppmärksamhet åhört debatten och dervid särskildt fäst mig vid de af chefen för domämförvaltningen anförda skäl, är jag i hög grad benägen att godkänna det förslag han gjort till en annan lydelse af hvad utskottet föreslagit. Enligt min uppfattning äro de ifrågavarande tjänstemännens personer, som verkligen gifva vederlag för sina löner. Äfven majoriteten i Andra Kammaren, der man vanligen håller tillbaka i fråga om löneförhöjningar, har aldrig velat undanhålla sådana tjänstemän deras behöriga lön, som gifva fullt vederlag för sina löner i allmännyttigt arbete. Klagomålen öfver för höga löneregleringar och oviljan mot att höja äfven lägre lönebelopp hafva hufvudsakligen berott derpå, att man ansett tjänsteförrättningarna icke motsvara lönerna. Huru vida den jembörelse, som gjordes från upplandsbänken angående de vissa prester tillkommande löneförmåner, här är användbar, vill jag tills vidare lemna åsido. Så mycket tror jag mig, utan att sätta den presterliga verksamhetens värde i tvifvelsmål, kunna nämna, att i många små församlingar, som visserligen ej gifva stora löner, har presten mycket litet att göra, och jag tror att mången jägmästare gerna skulle vilja byta ut sin tjänst äfven mot ett pastorat med en liten lön, men också med en så föga ansträngande verksamhet. Ehuru jag således för min del är mycket återhållsam i afseende på löner äfven ur synpunkten af embets- och tjänstemännens egen rätt förstådda fördel, något som nu ej är tillfälle att närmare motivera, skulle jag icke vara obenägen för Kongl. Maj:ts förslag i denna del, men jag hyser dock betänkligheter att gifva min röst därför, i fall det kommer till votering, med anledning af allt det, som angående en möjlig gemensam votering och dess följder från sakkunnigt håll uttalats. Jag föreställer mig att, om man icke vill riskera den uppgörelse som är gjord, det är riktigare att följa statsutskottets exempel och gå in på den kompromiss, som utan tvifvel ligger i utskottets förslag. I sammanhang med den föreliggande står nemligen frågan om den utsträckning af den allmänna värnpligten, som blifvit stäld tillsammans med undervisningen af skogseleverna, och mig förefaller, som om statsutskottet iakttagit all nödig försigtighet vid bevakandet af Riksdagens

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

rätt genom den motivering hvarmed det aflåtit sitt förslag i denna del. Men deremot kan jag icke vara med om den af Andra Kammarens ledamöter afgifna reservationen, då de vilja uppställa sådana villkor, som deri föreslås. Jag föreställer mig, att vi hafva att göra med en regering, som icke sätter hårdt emot hårdt i förhållande till Riksdagen, i det fallet tror jag icke något är att förebrå regeringen sedan lång tid tillbaka, och Riksdagen skulle då å sin sida visa ett för stort misstroende genom att göra ett villkor, som innebär i viss mån något för regeringen nedsättande. Mig förefaller, som om med hänsyn till de från statsrådsbanken uttalade förklaringarna Riksdagen borde vara fullkomligt tillfredsställd med den uppställning, som statsutskottet gjort. Under sådana förhållanden behöfver jag ej fullfölja det resonnement i denna sak, hvari jag afbröts genom ett missförstånd under föregående debatt, då jag nemligen ansåg krigsministerns promemoria vara mera afgjord, än den i verkligheten var, men jag vill dock nämna, att för mig hufvudsakligen ur den synpunkten framställa sig betänkligheter, att skogsseleverna skulle stå kvar under tolf år såsom stamanställda, under det annars de värnpligtige under sex år tillhöra beväringen och de följande sex åren landstormen. Det synes mig alldeles öfverflödigt att utsträcka tiden till 12 år, då meningen ju är att desse elever skulle blifva befäl och underbefäl i landstormen. Då landstormsperioden varar sex år öfver beväringstiden, så är det öfverflödigt och onödigt och skulle kanske väcka oro och bekymmer att hänföra de ifrågakvarande tjenstemännen till stamtrupper utöfver denna beväringstid.

Jag får således yrka bifall till utskottets betänkande, hvarjemte jag upprepar, att jag, så vida de förutnämnda omständigheterna föreläge, gerna skulle velat instämma i och rösta för hvad Kongl. Maj:ts proposition innehåller angående ålderstilläggen.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdet fortsättande kl. 7 e. m.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på den nu föredragna delen af ifrågakvarande moment yrkats: 1:o bifall till hvad utskottet hemställt; 2:o af herr *Evers*, bifall till berörda hemställan med den ändring, att deri förekommande orden »beträffande staten, att ålderstilläggen för jägmästarna bestämmas till endast två, hvarterda å 500 kronor, hvilka skola inträda, det första efter fem år och det andra efter ytterligare fem år och» utginge, samt att i följd deraf de i utskottets förslag upptagna belopp angående ålderstilläggen höjdes från 60,000 kronor till 84,400 kronor afvensom slutsumman på hela staten från 948,600 kronor till 973,000 kronor; samt 3:o af herr *Cederberg*, bifall till utskottets hemställan med den ändring, att deri förekommande orden »vissa, jägmästarna nu tillkommande extra ersättningar upphöra att utgå eller, der de utgöras af enskilde, indragas till statsverket» utbyttes mot orden »med vissa, jägmästarna nu tillkommande extra ersättningsars upphörande, kostnaderna för skogsstatens befattning med utsyningsförrättningar å enskildes skogar statsverket ersättas.»

Härefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner i en-

lighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf herr grefven och talmannen upptog hvarterdera af de båda öfriga yrkandena med hemställan, huru vida Kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i nämnda votering, samt förklarade sig finna de härå afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr Cederbergs yrkande.

Lönereglering för skogsstaten.
(Forts.)

Votering begärdes emellertid jemväl angående kontrapositionens innehåll, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som vill, att vid blifvande votering om bifall till hvad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 8 punkten 6 mom. a) med undantag af sista stycket kontrapositionen skall innehålla bifall till herr Cederbergs yrkande i ämnet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har såsom kontraposition vid nämnda votering antagits bifall till utskottets hemställan med den af herr Evers föreslagna ändring.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—45;

Nej—64.

På grund häraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 8 punkten 6 mom. a) med undantag af sista stycket, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den af herr Evers föreslagna ändring.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—56;
Nej—55.

Mom. a), sista stycket.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Mom. b).

Utskottets hemställan bifölls.

7—17 punkterna.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

18 punkten.

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

Herr statsrådet friherre von Essen: Kongl. Maj:t har på grund af i statsrådsprotokollet anförda skäl hos Riksdagen begärt ett anslag af 150,000 kronor att utgå under nästa finansreglering för anläggande af telefonlinier; beviljandet häraf skulle tillika innefatta ett medgifvande från Riksdagens sida att successivt, i mån af behof anslå tillsammans 750,000 kronor för dessa anläggningar, såsom i statsrådsprotokollet finnes närmare anfördt. Den som känner, huru telefonverksamheten i vårt land på de senare åren utvecklats genom enskilda bolag och enskilda personer, finner väl, att om staten icke nu tager en verksam del i dessa anläggningar, tiden därför annars lätteligen kan blifva försuten. Det torde för staten blifva svårt att framdeles verksamt uppträda på detta område, derest icke staten gör det nu. Sådan har regeringens åsigt varit, men utskottets majoritet har i detta afseende varit af motsatt mening; utskottet har väl funnit, att det kunde vara nyttigt, om staten åtog sig ifrågavarande anläggningar, men tillika har utskottet gjort anmärkningar mot de framställda förslagen samt förordat snarare ett uppskof med frågan än ett afslag å densamma. Med afseende på de skäl, som anförts, tillåter jag mig återigen mot utskottet anmärka, att uppskjutes frågans afgörande, kommer antagligen beslutet derom för sent.

Utskottet anser det önskvärdt, att den begränsning af den enskildes rätt att anlägga telefonledning, som jemväl vore af behofvet påkallad, borde genomföras med den största varsamhet. Sedan detta skett genom en särskild telefonlag, vore staten i tillfälle att mer allmänt anlägga dylika ledningar. Ja väl! Det är alldeles naturligt, att begränsningen af den enskildes rätt i detta afseende måste ske med mycken varsamhet; den egentliga kärnpunkten i frågan, som är af vigt att beakta, är, huru vida enskilda telefonlinier kunna utan vidare vilkor få anläggas på linier, der staten redan har telegraflinier. Det har under debatterna i denna fråga föregående år fram-

hållits äfven från min sida det önskvärda i sådana bestämmelser, hvarigenom enskilda telefonlinier, som möjligen af Kongl. Maj:t erhölle tillstånd att anläggas på sådana sträckningar, som nyss nämndes, vid koncessionen ålades skyldighet att efter viss tid till staten hembjudas. Detta är en begränsning, som synes temligen antaglig för de enskilde, och hvilken staten med god rätt kan fordra.

Jag tillåter mig göra en jmförelse med det förhållande, som skulle uppstå, om det tillåtes enskilde att anlägga jernvägar på samma sträckor som statens och sålunda konkurrera och trycka ned frakterna o. s. v. En sådan konkurrerande jernväg kan staten icke tillåta. Förhållandet med en konkurrerande telefonledning är visserligen ej fullkomligt likartadt, men linierna inverka dock mycket på hvarandra, och derfor borde en sådan begränsning, som jag nu nämnde, komma till stånd. Den magt staten nu utöfvar i afseende på telefonliniers anläggning består i att man på indirekt väg kan förbjuda en linie, derigenom att det förmenas att lägga densamma utefter allmän väg eller på kronans mark. Ett sådant förbud kan visserligen kringgås genom att, såsom också skett, lägga ledningen öfver enskild mark samt vid öfvergången af allmänna vägar hålla sig högt deröfver, på sådant sätt att ledningen ej går längs med vägen, och i sådant fall är saken tvistig, hvadan i nuvarande stund staten ej kan hafva något direkt utan endast indirekt inflytande på frågan. Nu har utskottets majoritet önskat att en telefonlag, som ordnade dylika obestämda förhållanden, redan vore för Riksdagen framlagd. Men det är klart, att en sådan telefonlag komme att i och för sig föranleda mycket olika meningar och skulle säkerligen icke af båda kamrarne med lika lydelse eller samma bestämmelser antagas. Derfor har jag trott det vara riktigare att nu tillstyrka Kongl. Maj:t att af Riksdagen begära det nu ifrågavarande anslaget och att sedan den af utskottet förordade begränsningen af den enskilda telefonverksamheten skulle tagas i ompröfvande.

Utskottet önskar vidare få veta, huru vida staten hade för afsigt att öfvertaga jemväl den lokala telefonverksamheten. Detta är mycket svårt att förutsäga, ty det beror ju på den omständigheten, att motparten skulle vara villig att sälja de telefontät som kunde beröra statens intressen. Något sådant kan staten visserligen åsyfta, men det är mycket svårt att säga, huru vida planen är utförlig eller icke.

Majoriteten inom utskottet frågar äfven, huru vida och under hvilka villkor de enskilda telefontät, som redan finnas på många orter, skola få träda i förbindelse med de nu föreslagna statslinierna. Jag föreställer mig, att den frågan knappt behöfver på förhand besvaras. Det är gifvet att staten önskar så vidt som möjligt bland allmänheten sprida de fördelar, som afses med dessa långsträckt ledningar. Den har icke för afsigt att derpå göra en fördelaktig affär, utan dess uppgift är i första rummet att gagna allmänheten och hela landet, men det är naturligt, att den äfven vill i någon mån skydda redan befintliga anläggningar för den konkurrens, som dessa annars skulle lida af enskild verksamhet.

Emellertid håller utskottet före, att behovet af telefonförbindelser ej skulle fyllas af de föreslagna linierna. Enligt telegrafstyrel-

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

*Begärd
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*
(Forts.)

sens beräkningar skulle hvarje linie ej kunna förmedla mer än 10 samtal i timmen eller 100 samtal om dagen. Skulle sedan åter ledningarnas antal ökas, blefve kostnaderna högst betydligt stegrade. Jag får då anföra, att den ekonomiska vinsten af de föreslagna linierna icke är lätt att beräkna. Fördelen af de långsträckta förbindelserna är dock dubbel derigenom, att dels minskat användandet af telegraflinierna, och dels kommer denna minskning att ersättas genom de afgifter, som inflyta på grund deraf att telegrafstationerna komma i förbindelse med alla enskilda telefonnät, hvarigenom allmänheten sättes i stånd att med fördel använda äfven nu existerande telegraflinier. Såsom exempel må anföras att på långsträckta ledningar i utlandet det visat sig tillräckligt att hafva en dubbeltrådig ledning. Så finnes mellan Paris och Marseille endast en ledning, och den har hittills visat sig vara tillräcklig.

Så säger utskottet, att man icke försökt, huru vida det med fördel går för sig att samtala på långa linierna. Det har försökts, och det har lyckats bra. Jag har sjelf i departementet via Örebro samtalat med en person å telegrafstationen härstädes och fullkomligt tydligt uppfattat hvad som talades, och detta ehuru ledningen halfva vägen utgjordes af en $2\frac{1}{2}$ millimeters tråd, som icke var afsedd för samtal å långa linier. Detta utgör dock ett afstånd af 470 kilometer och således ett godt stycke på väg till Göteborg. Det synes mig alldeles uppenbart, att man bör med samma fördel kunna samtala med personer så väl i Göteborg som Malmö.

Den sida af saken, som för mig är af sekundär betydelse, ehuru dock alldeles icke oviktig, eller skyddandet af telegrafverket för konkurrens — vid den skall jag bedja att något få uppehålla mig. Den minskning i telegramportot, som inträffat, sedan enskilda telefonledningar började anläggas, är icke oväsentlig. År 1882 t. ex. var inkomsten i telegramporton å de telegrafstationer, som hafva telefonförbindelser med andra telegrafstationsorter, i rundt tal 197,500 kronor. År 1883 var det 196,000 kronor, 1884 188,800 kronor, 1885 181,600 kronor, 1886 162,000 kronor, och 1887 147,600 kronor. Således gick den ned för hvarje år. De flesta telefonanläggningarne började också just under åren 1884, 1885 och 1886. Under år 1888 gick inkomsten å dessa stationer upp till 167,500 kronor; men detta är en sak, som var gemensam för alla samfärdsmedel under det året. Så väl postens, telegrafens som jernvägarnes inkomster ökades under det året. Men telegrafverkets inkomster å här nämnda stationer uppgingo dock icke till hvad de varit 1882 eller 197,500 kronor. Således visar sig ett bestämdt fallande på alla dessa stationer, uppgående till ett antal af nära 50 stycken. Speciellt ber jag få nämna, att telegramvexlingen mellan Stockholm och Upsala nedgått rätt betydligt under några år, så att under tiden $\frac{1}{4}$ 1885— $\frac{31}{3}$ 1886 utvexlades 8,523 stycken telegram, $\frac{1}{4}$ 1886— $\frac{31}{3}$ 1887 5,854 stycken samt $\frac{1}{4}$ 1887— $\frac{31}{4}$ 1888 5,710 stycken. Enskild telefonledning anlades år 1886 och öppnades den 1 april. Således visar sig här en högst betydlig nedsättning i telegramvexlingen.

Mot denna uppgift kan nu ställas en annan, som gäller de telegrafstationer, som icke stå i telefonförbindelse med andra telegraf-

stationsorter, 24 stycken; och der visar sig resultatet helt olika. Å dessa stationer uppgingo sammanlagda inkomsterna 1882 till 46,500 kronor, 1883 till 51,800 kronor, 1884 till 55,300 kronor, 1885 till 50,400 kronor, 1886 till 54,000 kronor, 1887 till 58,200 kronor samt 1888 till 68,900 kronor. Här visar sig således en jemn, betydande stegring, å de förra stationerna ett ständigt nedgående. Skall detta fortfara, och enskilde komma att anlägga telefonledningar äfven mellan mera aflägsna orter, måste detta menligt inverka på telegrafverkets inkomster och slutligen hafva till följd, att betydliga tillskott erfordras af statsmedel. Men såsom jag nämnt, anser jag detta vara en mindre olägenhet, än om allmänheten icke i första rummet kan blifva tillgodosedd med de telefonförbindelser den önskar, och då jag anser, att detta bäst kunnat vinnas, om staten i första hand uppträdde och inrättade långsträckta ledningar, synes mig utskottet i detta afseende icke väl beräknat statens och allmänhetens fördel genom att afslå det af Kongl. Maj:t föreslagna anslaget.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid, utan slutar med att uttala den åsigten, att ett bifall till reservanternas förslag vore det mest önskvärda.

Herr Boström, Filip: För min del skulle jag icke hysa stora betänkligheter att rösta för bifall till Kongl. Maj:ts föreliggande förslag, för så vidt de i den kongl. propositionen omnämnda telefonförordningarne redan kommit till Riksdagens pröfning. Jag tror nemligen, att det är af ofantligt stor vigt, att frågan om sambandet mellan de enskilda telefonledningarne i orterna blifvit afgjord, innan dessa stora långsträckta ledningar komma att byggas. Det har på flera ställen i Kongl. Maj:ts proposition betonats, att resultatet af dessa långsträckta ledningar skall blifva ekonomiskt ogynnsamt, för så vidt de icke kunna upptaga korrespondensen i orterna. Jag tror äfven, att kostnaden för de föreslagna ledningarna kommer att blifva mycket större, än hvad här uppgifves.

På sid. 73 i utskottets utlåtande heter det, att telegrafstyrelsen emotsåge att vid de försök, som komme att anställas under den fortgående anläggningen af telefonförbindelsen mellan Stockholm och Göteborg, vinna tillräcklig erfarenhet rörande afståndens inverkan på telefoneringens tydlighet, för att med säkerhet kunna bedöma, huru vida ledningstrådar af gröfre dimensioner än de nu beräknade blefve erforderliga för de mest långsträckta af här nedan upptagna telefonförbindelser, och i statsverkspropositionen förekommer på ett ställe, att telegrafstyrelsen beräknar, att, om telefonledningen mellan Stockholm och Malmö skulle förses med en 4 millimeters grof koppartråd i stället för den nu föreslagna 3 millimeters, skulle detta hafva till följd en ökning i kostnaderna af 108,000 kronor. Det är alldeles tydligt att om dessa stamlinier skola kunna upptaga all korrespondens förutom korrespondensen från de lokala näten, är det icke nog med en dubbeltrådig ledning; jag är fullkomligt öfvertygad om, att det skall behövas 4 sådana ledningar för att motsvara behovet. Man har redan sett, att emellan Norrköping och Linköping, der det finnes en fyrtrådig ledning, denna ledning är upptagen hela dagen. Det är

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

således alldeles tydligt, att kostnaderna för de föreslagna ledningarne komma att gå till flere millioner i stället för de af Kongl. Maj:t nu föreslagna 750,000 kronor. Jag tror också, att det är af stor vigt att se, huru denna linie mellan Stockholm och Göteborg kommer att verka. Jag tror, att det kommer att genast visa sig, att den tråd, som nu är bestämd att läggas upp för denna ledning, blir fullkomligt otillräcklig.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet berörde den stora minskning i telegrafverkets inkomster, som visat sig, sedan telefonerna kommit i bruk. Men det är gifvet, att en minskning i dessa inkomster måste uppstå under så dåliga tider, som de sista åren varit. Men, sedan nu en större lifaktighet uppstått i affärsverksamheten, har redan år 1888 en bestämd stegring i inkomsterna inträffat, ett förhållande, som fortfar under detta år, trots att telegramportot nedsatts till 50 öre. Jag tror därför, att många skäl tala för att icke för närvarande bifalla de af Kongl. Maj:t föreslagna anslagen, och på den grund tager jag mig friheten att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Forssman: Mot utskottets skäl för afstyrkande tror jag, åtskilliga invändningar kunna göras. Utskottet har hufvudsakligen grundat sitt afstyrkande derpå, att utskottet emotser en fullständig utredning beträffande de inskränkningar, som böra göras i den enskilda telefonverksamheten, äfvensom angående vilkoren för statens öfvertagande af de enskilde telefonnäten eller dessa telefonnätans anslutning till de nu ifrågasatta stamlinierna.

Departementschefen har yttrat, att om staten åtager sig uppgiften att förmedla telefonsamfärdseln mellan landets olika delar, skulle en begränsning af den enskilda telefonverksamheten i vissa afseenden blifva af nöden. Men i saknad af visshet angående den förutsättningen, huru vida staten vill åtaga sig exploiterandet af dessa stamlinier, huru skall då en sådan utredning angående de enskildes rättigheter kunna åstadkommas? Förutsättningen för denna utredning måste ju vara kändedom om, huru det skall ställas med stamlinierna; och det synes mig således alldeles naturligt och riktigt, att beslut om stamlinier måste föregå det förslag, som departementschefen förklarar sig sinnad att framlägga för Kongl. Maj:t.

Att utskottet vidare betonat nödvändigheten af att gå försigtigt till väga i fråga om begränsning af de enskildes rätt, är mycket riktigt och tänkvärdt, men jag kan icke föreställa mig, att anläggandet genom statens försorg af stamlinier skall medföra den följden, att staten behöfver vara mera hårdhänt mot de enskilde, än om sådana stamlinier icke varit beslutade. Jag föreställer mig tvärt om, att det skall vara lättare åstadkomma samverkan mellan staten och de enskilde, sedan dessa stamlinier kommit till stånd, därför att då kommer statens intresse och de enskilda telefonnätens och telefonledningarnes intressen att väsentligen sammanfalla så till vida, att det blir i statens intresse att draga in dessa nät och ledningar på sina linier äfvensom i de enskildes intresse att söka och finna anslutning till stamlinierna. Är det då icke mycket rimligare och na-

turligare, att villkoren för denna anslutning samt för begränsningen af den enskilda telefonverksamheten bestämmas, sedan förutsättningarna för dessa arrangement blifvit bestämda, nemligen huru vida staten skall ega stamledningarna? Om staten skulle iakttaga en dröjande, tveksam och afvaktande hållning och derigenom lemna den enskilda företagsamheten tillfälle att konkurrera, förefaller det naturligt, att det blir svårare åstadkomma en tillfredsställande uppgörelse, och staten skulle derigenom nödgas i vidsträcktare mån tillämpa sin lagstiftningsrätt och lagstiftningsmagt, än om staten genom klok för-tänksamhet beredde allmänheten de fördelar, som denna underbara uppfinning bör medföra äfven för vårt land.

Jag anser således, att föredragande departementschefens åskådningssätt i denna fråga utgått från den alldeles rigtige förutsättningen, men att statsutskottet deremot icke tänkt sig saken fullt klart, då det kunnat ifrågasätta, att frågan i hela dess vidd skall lösas, innan sjelfva nyckeln till denna lösning blifvit funnen eller uppgifven, och denna nyckel tror jag ligger just i anläggandet af stamlinierna. Det torde därför vara för mycket begärtd, då utskottet på sid. 79 i betänkandet såsom önskningsmål uppställer, att upplysning der bort lemnas, huru vida Kongl. Maj:t tänkt sig, att staten i någon större omfattning skall öfvertaga jemväl den lokala telefonverksamheten.

Detta är ju beroende på de omständigheter, som då förete sig, och dessa omständigheter äro då måhända ändrade och taga sig ut på annat sätt än nu, då de ses på afstånd. För öfrigt är frågan om de enskilda telefontätens anknytande till stamlinierna en hufvudfråga, så till vida som man icke kan vänta sig, att dessa linier i och för sig skola blifva lönande. Detta har telegrafstyrelsen tydligt uttalat då den sagt: »För att staten skulle kunna hafva någon verklig finansiell fördel af sådana anläggningar fordrades därför enligt telegrafstyrelsens mening, att staten äfven hade i sin hand och droge inkomst af de lokala telefontät, hvilka skulle sättas i förbindelse med de långsträckta ledningarna.»

Efter hvad jag redan tagit mig friheten nämna, tror jag icke man behöfver hysa någon farhåga i fråga om de lokala nätens anslutning, då intressena der sammanfalla.

Utskottet har äfven såsom skäl för afstyrkande anført, att de linier, hvarom nu är fråga, snart skulle blifva otillräckliga, och att anspråk skulle framställas på nya liniers anläggande. Mig förefaller det klart, att detta snarare är ett skäl för påskyndandet af liniernas utförande än motsatsen. Det skulle ju taga sig egendomligt ut, om man t. ex. i fråga om en jernvägsanläggning sade: »det är icke värdt att bygga någon jernväg; ty trafiken ökar sig, så att det snart skall behöfvas två spår.» Jag tror sålunda att detta skäl snarare skulle kunna anföras till stöd för dessa liniers snara tillkomst.

Hvad nu angår de tekniska svårigheterna, som utskottet uppställt, tror jag icke att utskottet dervid behöft fästa så mycket afseende, då utskottet ju vet, att Kongl. Maj:t till sitt förfogande har all den sakkunniga ledning, som kan erfordras.

Den myndighet, som förberedt detta ärende, telegrafstyrelsen, har icke betydfvat möjligheten att åstadkomma telefonförbindelse mel-

*Begärtd
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar*
(Forts.)

*Begärd
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

lan aflägsnare stationer under förutsättning att dertill användes dubbel ledning af koppartråd af minst 3 millimeters diameter. Icke kan frågan falla på en sådan småsak som den, huru vida tråden skall vara 3 $\frac{1}{2}$ eller 3 millimeter i diameter och, såsom herr departementschefen redan upplyst, synes utskottets farhåga för öfrigt vara ogrundad, då man kunnat tala på 470 kilometers afstånd genom dels 3 och dels 2 millimeters tjock tråd. Jag känner icke diametern på den tråd, som användes på linien Stockholm—Norrköping, men det vet jag, att samtal på denna sträcka höras nästan lika tydligt som här i Stockholm. Man kan således icke åt dessa betänkligheter tillmäta någon egentlig vigt. Deremot ser jag i ett uppskof ganska stora vådor af skäl, som jag redan omnämmt. Redan det måtte väl i och för sig vara en stor olägenhet att under en längre tid nödgas undvara förmånen af detta kommunikationsmedel; ty, skall en sådan utredning åstadkommas, som tyckes hafva föresväfvat utskottet, innan frågan får sin lösning genom Riksdagens beslut, torde vi icke kunna hoppas att den skall lösas under nästa riksdag och måhända icke ens under den derpå följande.

Visserligen kunde det vara tänkbart, att statens telefonväsen i närvarande stund kunde befinna sig på ännu mera framskriden ståndpunkt, än som fallet nu är, men det kan icke förnekas, att från telegrafstyrelsens sida under sista åren gjorts hvad kunnat göras. Telegrafstyrelsen har dervid insett, hvad verkets väl och bästa kräfde, och Riksdagen bör också behjerta den synpunkten.

Det är min öfvertygelse att, om Riksdagen nu intager en beslutsam hållning och bestämmer sig för att ingripa i denna fråga, kommer derigenom det med så stora kostnader upprättade telegrafverket att för framtiden säkrare gifva afkastning. Jag tror således att det äfven ur statsfinansiell synpunkt skulle vara af stor vigt, att Riksdagen icke nu afslår Kongl. Maj:ts förslag, utan ansluter sig till den uppfattning, som uttalats i reservation af flere ledamöter från Andra Kammaren, till hvilken jag anhåller få yrka bifall.

Herr Tamm, Hugo: Det är alldeles ostridigt att telefonväsendet utvecklats på ett verkligen öfverraskande sätt uti vårt land och under den frihet, som i detta afseende rådt, har Sverige otvifvelaktigt i denna stund intagit första rummet i Europa, hvad detta samsäfsmedel beträffar.

Man har hyst fruktan för, att detta telefonväsen skulle monopoliseras i enskilda bolags hand. Ehuru jag anser denna farhåga öfverdrifven, vill jag icke motsätta mig att staten öfvertager de stora telefonlinierna, då deruti skulle ligga ett hinder mot en sådan spekulation, men jag fruktar ännu mera att staten skulle monopolisera telefoninstitutionen och genom sina åtgärder stäcka densammes verksamhet och utveckling. Så vida man af föreliggande proposition kan se, är det onekligen dit telegrafverket syftar, och till stöd för en sådan uppfattning anhåller jag få läsa upp några utdrag ur Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen i frågan: »De enskilde böra förbjudas framtränga på allmänt område»; »för att få verklig finansiell fördel af de långa ledningarne fordras att staten hade i sin hand och droge för-

del af de lokala näten»; att en begränsning af enskilda personers och bolags rätt att anlägga telefoner göres.»

Till ett statsmonopol syftar telegrafstyrelsen. Hvarför? Det enda skäl, jag därför kunnat finna, är det åberopade om telegrafverkets sjunkande inkomster, men det är ett skäl, som inför mig icke är afgörande; telegrafens som telefonens hufvuduppgift är och bör vara att bereda lättnad i samfärdseln och skulle också telegrafverket derigenom förlora några tusen kronor om året, så är detta dock icke något egentligt skäl att hämma samfärdseln genom att lägga band på telefonverksamheten. Jag är för öfrigt icke säker på, att telegrafverkets inkomsters sjunkande hufvudsakligen berott på telefonen, ej heller att de behöfva motarbeta hvarandra.

Det nämndes nyss af en talare, att detta förhållande beror på konjunkturerna, och att det åtminstone i viss grad beror deraf visar sig deruti att, trots telefonväsendet så betydligt utvecklats under sista åren, telegrafstyrelsen dock ansett sig kunna höja beräkningen af sina inkomster i årets budget mot föregående årets.

Jag får verkligen säga att de bevis, som anförts för att telegrafverket skulle lidit så betydligt af telefonväsendets utsträckning, äro synnerligen illa valda.

Några af dem återfinnas i den afgifna reservationen och jag skall i afseende på dem bedja att få afgifva en liten förklaring. Det ser onekligen förfärligt ut, då man läser att telegrafkorrespondensen efter telefonförbindelses upprättande minskats mellan Bollnäs—Söderhamn med 61 procent och mellan Gamleby och Vestervik med 82 procent o. s. v. men granskar man litet närmare hvad dessa siffror betyda skall man finna, att från alla de uppgifna stationerna, Bollnäs, Gamleby, Ronneby, Slite, Södertelje och Vifsta hvarf, har bruttoinkomsten för afsända telegram under år 1881, ett år då ännu inga telefonledningar minskat telegrafverkets inkomster och då telegrafverket hade sina bästa inkomster, endast uppgått till 9,573 kronor. Då detta är hela inkomsten för telegram till *landets alla* delar är det tydligt, att äfven en stor minskning i telegrafkorrespondensen till en viss plats ej kan blifva af någon betydenhet i penningar, och telegrafstyrelsen har visligen aktat sig att angifva minskningen i kronor. Hade så skett, skulle hela detta stora procenttal visat sig vara endast helt små belopp.

Vidare anföres i reservationen: »I följd af dylik konkurrens från enskilda telefonförbindelser och deraf uppkommen minskning i telegrafinkomst hafva på grund af Kongl. Maj:ts beslut tid efter annan följande telegrafstationer måst indragas, nemligen: Berg, Burgsvik, Delsbo, Färösund, Horn, Kinna, Kongelf, Kungsbacka, Mem, Sjötorp, Skeninge, Sürö, Vaxholm och Vimmerby.» Går jag åter till de statistiska uppgifterna och jemför vinsten eller förlusten vid de olika telegrafstationerna, visar det sig att samtliga dessa ofvan uppräknade stationer gått med förlust och att det således måste hafva varit en ren fördel för telegrafverket, att kunna indraga dem, ty derigenom har staten sluppit en förlust på 7,510 kronor, efter hvad det året visades. Innan det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget af Riksdagen

Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.
(Forts.)

bifalles, torde vara skäl att litet genomgå historiken af frågan och se till, hvad erfarenheten i detta hänseende lärt oss. Jag vill då till en början betona att jag fullkomligt inser, hvilka svårigheter telegrafverket haft att dragas med, och att jag är fullt förvissad derom att den beskyllning man framkastat, eller att telegrafverket skulle hafva kommit för sent, är fullkomligt oberättigad, ty så pass känner jag till statsutskottet, att, om man vid 1881 års riksdag framlagt proposition om medel till telefonanläggningar, så hade utskottet derpå svarat ett bleklagdt nej. Sedan jag nu sagt detta, vill jag påstå att erfarenheten lärt oss att, om Riksdagen nu medgäfvde att staten finge öfvertaga telefonväsendet, så skulle telefonvexlingen ställa sig så dyr att knappast någon skulle begagna sig deraf. För ett sådant påstående vill jag framdraga några exempel, som jag sökt upp. Ser jag efter i 1887 års uppgifter, har *nettovinsten*, som staten beräknat af hvarje telefonapparat utgjort 36 kronor, under det att de enskilda smärre bolagens bruttovinst utgjort under samma tid 20,25 och i Örebro till och med endast 15 kronor. Således en betydligt större nettovinst än den afgift abonnenterne få betala.

Vidare har telegrafverket uppgifvit, att för svenska statens telefonabonnenter årsavgiften i *allmänhet* utgör 80 kronor, men äfven den uppgiften torde något böra undersökas. Halfva antalet telefonapparater, som staten eger, äro belägna i Skåne och der är årsavgiften 125 kronor. I Göteborg äro årsavgifterna, sedan telegrafverket för statens räkning inlöst Belltelefonbolagets apparater, 120 kronor för de gamla abonnenterne med rättighet för dem att fritt korrespondera med angränsande städer och för de nya abonnenterne, som inträda i bolaget, är årsavgiften 80 kronor med ett tillägg af 50 öre för hvarje telefonsamtal på längre håll. I Norrköping fordrade staten också en dylik årsavgift af 80 kronor och följden deraf blef, att ett enskildt bolag med vinst öfvertog denna ledning för 50 kronor om året.

Jag öfvergår nu till den erfarenhet man har om den på telegrafstyrelsens förslag hittills vidtagna lagstiftningen och hvartill den ledt som ett varningstecken för framtiden.

Kongl. Maj:t biföll den 10 April 1885 telegrafstyrelsens förslag till ordnande af förbindelsen mellan olika orter af lydelse, att den linie, som sammanband två städer, skulle helt och hållet bekostas af vederbörande kommun, bolag eller enskilde och derjemte af dem erläggas en afgift af 50 öre per samtal, samt att telefonabonnenterne skulle förbjudas taga någon afgift af någon, hvarigenom naturligtvis den öfriga allmänheten skulle vara hindrad att begagna en sådan telefonförbindelse, så vida en person icke ingick såsom abonnent. Resultatet af på dylika grunder inrättade telefonledningar blef en enda ledning Stockholm—Strengnäs—Eskilstuna. I Strengnäs kunde efter tre år endast fyra abonnenter erhållas, hvaraf tre sedermera bortgått, men så snart ett privatbolag öfvertog ledningen, ingingo genast 16 medlemmar. Under denna förordning har intet statsbanenät blifvit byggt, under det att samtidigt 100-tals mil sammanbindningsbanor byggts af de enskilda bolagen, och dessa linier upplätos åt abonnenter för en billig årsavgift samt åt den stora allmänheten mot en måttlig afgift, som icke öfverstege 10—15, högst 25 öre.

För att med siffror litet närmare utlägga saken vill jag taga statslinien Stockholm—Eskilstuna, som är 110 kilometer lång och den de enskilde abonnenterne fått betala med 13,000 kronor. Denna ledning är enkeltrådig järntrådsledning och samtalet kostar der 50 öre för hvarje gång, under det att den af enskildt bolag byggda linien Stockholm—Norrköping, 192 kilometer lång, och byggd med dubbel koppartråd kostar 41,000 kronor, hvilket icke abonnenterna utan bolaget betalat, och ändå kostar samtalet ej mera än 25 öre.

Jag hemställer huru vida det kan vara underligt, om statsutskottet dragit i betänkande att medgifva ett anslag, som tydligen pekar på att motarbeta de enskilda telefonbolagens verksamhet. Det är af detta skäl som statsutskottet, såsom jag anser, med vist förutseende sagt: vi vilja icke sätta oss emot detta förslag, men vi vilja först se huru vida det är fråga om att qväfva den hos oss så blomstrande telefonverksamheten och först, sedan vi blifvit öfvertygade, att detta icke är meningen, skola vi lemna vårt tillstyrkande.

Då jag också hyst samma mening får jag yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Adelsköld: Jag kunde ju visserligen inskränka mig till att i allo instämma med den siste talaren, men skall dock bedja att få påpeka ännu ett par synpunkter, som torde böra beaktas såsom talande för bifall till utskottets förslag.

Som herrarne behaga erinra sig, så uppgjordes, då det var fråga om anläggandet af ett statens jernbanesystem, på förhand alla möjliga beräkningar i tekniskt och statistiskt hänseende, för att utreda så väl kostnaderna för det tillämnade jernvägsnätet som huru det skulle komma att verka för så väl staten som enskilde. Och först sedan sådana utredningar verkstälts, och man något så när kunde bedöma, huru saken skulle komma att gestalta sig, framlade Kongl. Maj:ts nådig proposition till rikets ständer om statsjernvägars anläggning. Huru vill man nu deremot gå till väga?

Af Kongl. Maj:ts proposition och af herr statsrådet och chefens för kongl. finansdepartementet anförande framgår att meningen är att, på sätt telegrafstyrelsen hemställt, besluta anläggningen af ett stort statstelefonnät öfver hela riket, till hvilket 750,000 kronor nu skulle anvisas, utan att den ringaste utredning förebragts, huru de tillämnade långa telefonlinierna skulle utföras, hvad verkliga kostnaden skulle blifva, och huru de skulle komma att bära sig. Man har endast sett antaganden här vid lag, och först sedermera, när Riksdagen fastnat för beslutet om detta stora telefontäts anläggning, skulle bestämmas, huru grof tråd man behöfde använda på dessa långa linier, och, hvad som är ännu viktigare, först sedermera skulle vidtagas de lagstiftningsåtgärder, som kunde vara nödvändiga för bestämmande af rättsförhållandet mellan staten och de enskilda telefonbolagen och föreningarne, hvilka redan erhållit koncession å telefonanläggningar. Detta sätt att behandla en så viktig fråga förefaller mig något bakvänt, och märkvärdigt vore, om kammaren godkände propositionen, sedan herr statsrådet förklarar, att han trodde att de lagstadganden, som skulle blifva en följd af dessa statstelefontätsanläggningar, förmod-

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.
(Forts.)*

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledning-
ingar.*

(Forts.)

ligen icke skulle af Riksdagen godkännas, om de framlades för Riksdagen, innan statstelefonanläggningen beslutats. Åtminstone uppfattade jag så herr statsrådets yttrande.

Dessa frågor, den statsekonomiska, den tekniska och den rättsliga, hafva för mig så stor betydelse, att jag anser att, innan Riksdagen godkänner Kongl. Maj:ts förslag angående statens anläggande af vissa längre telefonledning, bör en noggrann utredning af dessa viktiga förhållanden ega rum, ty först derefter och derpå kan man grunda en säker beräkning öfver kostnaderna och se, huru ett dylikt statstelefonsystem skulle kunna gestalta sig i förhållande till enskilda bolag och telefonföreningar, hvilka redan anlagt telefonledning i förtröstan på, att den då gällande lagstiftningen allt framgent skulle hållas i helgd eller åtminstone icke ändras så att deras rätt kränkes.

Herr statsrådet framhöll vidare såsom synnerligen beaktansvärdt, att de föreslagna längre telefonlinierna skulle anläggas, för att staten derigenom skulle finna ersättning för den förlust, som genom telefonanläggningen tillskyndats telegrafverket.

Uti Kongl. Maj:ts proposition anföres emellertid hvad Kongl. telegrafstyrelsen yttrat, i fråga om rentabiliteten af de blifvande långlinierna nemligen: »att dylika långsträckta förbindelser, för hvilkas be-
gagnande till samtal afgiften vore i jämförelse med förhållandet i andra länder ganska lågt beräknad, icke i och för sig kunde inbringa staten någon nämnvärd inkomst utöfver utgifterna för ledningarnes tillsyn och underhåll samt betjenande.»

Häraf visar sig att staten icke kunde påräkna någon ränta alls på det icke obetydliga kapital, som är afsedt att nedläggas på ifrågasvarande anläggning, utan att de sålunda, som affär betraktade, måste anses blifva ganska förlustbringande.

Huru vill man då att staten genom anläggandet af dessa telefonlinier skulle erhålla ersättning för den förlust, telegrafverket förmenar sig hafva lidit genom telefonanläggningarna? Mig vill det förefalla, som förlusten härigenom skulle fördubblas. Men måhända har jag ej kunnat uppfatta den gåtan, att förlust på en affär skall kunna betäckas genom förlusten på en annan, och det är ju möjligt att någon annan i denna kammare kan nöjaktigt förklara, huru detta skall tillgå.

Herr statsrådet anförde vidare såsom ett skäl för att vi icke skulle behöfva gröfre trådar, än för närvarande på försök användas, eller större antal trådar, än man föreställt sig tillräckliga, att på linien Paris—Marseille 2 trådar äro tillräckliga för telefonkorrespondensen emellan dessa båda stora städer.

Detta är alldeles riktigt, men orsaken till att 2 trådar äro tillräckliga mellan Paris och Marseille, kommer sig af den höga taxan för telefoneringen (3 franc för 5 minuters samtal) och om en liknande taxa skulle tillämpas på våra ifrågasatta långlinier, tror jag *ingen* tråd skulle vara fullt tillräcklig för allmänhetens telefonering å desamma.

Jag är för min del i princip visst icke emot, att staten anlägger vissa längre telefonledning, som för statens ändamål kunna anses nödvändiga, ty detta kan ur flera än en synpunkt hafva skäl för sig, men jag anser att en noggrann teknisk och ekonomisk utredning

bort föregå, och tillika en utredning om den af herr finansministern antydda förändrade lagstiftning i fråga om statens förhållande till enskilda telefonbolag och telefonföreningar, hvilka redan erhållit koncession, och som för dessa antagligen blifva ödesdigra.

Jag skulle för öfrigt icke hafva så mycket emot saken, om dermed ställes i sammanhang den sammanslagning af post- och telegrafverken, som Riksdagen flera gånger för sin del beslutat, men hvilken ännu icke kommit till stånd. Jag är nemligen öfvertygad att, om en sådan sammanslagning skedde, skulle derigenom så betydliga besparingar utom andra fördelar vinnas, att de förluster, som antagligen uppstå på statens anläggande af de långa telefonlinierna, skulle betäckas. Om Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag vinner framgång, skulle nemligen en ny tienstemannacorps skapas, hvilken, när Kongl. Maj:t bifaller Riksdagens upprepade gånger framställda önskan om sammanslagningen af post- och telegrafverken, möjligen skulle stå hindrande i vägen.

Jag anser *detta* såsom ett bestämdt skäl, hvarför vi icke böra bifalla Kongl. Maj:ts proposition utan i sammanhang med föreningen af post- och telegrafverken, och hemställer därför, och på ofvan anförda skäl värdsammast om bifall till statsutskottets betänkande.

Herr Olsson: Enligt min uppfattning bör man betrakta denna fråga från dess allmänna synpunkt. Man bör se till, huru vida den ur kommersiell och industriell synpunkt är verkligen af behovet påkallad och vidare att vi få en telefonledning, som först och främst tillfredsställer behovet, och för det andra böra vi noga eftertänka, på hvad sätt en sådan ledning lämpligast kan åstadkommas.

Om jag lika med en föregående talare går ut från den förutsättningen att betrakta frågan ur rent ekonomisk synpunkt och således, såsom han yttrade sig, antager, att kostnaderna för staten skulle blifva så stora, att staten för den skull icke skulle kunna åstadkomma en tillfredsställande ledning, så vill jag fråga den ärade talaren och på samma gång också statsutskottet, om en sådan förutsättning kan rimligtvis antagas, nemligen att hvad som sålunda skulle blifva för dyrt för staten att åstadkomma, skulle kunna af ett enskildt bolag utföras. Jag tror icke att ett sådant antagande och en dylik förutsättning kunna vara rigtiga. Om jag å ena sidan antager, att ett telefonnät är behöfligt, sedt från den allmänna rörelsens synpunkt, tror jag å andra sidan det också vara klart, att ett sådant telefonnät svårigen kan åstadkommas på annat sätt än genom statens mellankomst. Om staten icke åtager sig denna anläggning och Riksdagen bifaller alla därför behöfliga medel, fruktar jag att telefonrörelsen kommer att inskränka sig till vissa trakter, de större städerna och folkrikare provinserna, der de äro lättare att åstadkomma, men att de mera långsträckta ledningarne icke skola kunna åstadkommas.

Det är ur det allmännas synpunkt jag betraktar frågan, och likasom jag tror att det varit nödvändigt, att staten tagit hand om jernvägsanläggningarne samt om post- och telegrafväsendet, så håller jag också för nödvändigt, att staten tager hand om telefonväsendet. De svårigheter, som derigenom kunna uppstå, röra hufvudsakligast den

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.

(Forts.)

kollision, som möjligen kan uppstå mellan staten och redan befintliga bolag, och hvilka staten i så fall måste söka ordna på bästa sätt, men i alla hänseenden återstår efter min tanke såsom alldeles oundvikligt att, om ett tillfredsställande telefontät skall kunna bringas till stånd, måste det ske genom statens medverkan. Om en sådan förutsättning är riktig, tror jag i likhet med hvad en föregående talare yttrat beträffande statsutskottets motivering, att de skäl för afslag å den kongl. propositionen, som utskottet anfört, icke äro hållbara. Jag anser sålunda att hvad som här bör sättas i första rummet såsom vilkor är, att staten erhåller nödiga medel för att kunna efter hand utföra sådana telefonanläggningar, som pröfvas nödiga och kunna anses lönande, och i andra rummet ordnandet af de svårigheter, som på ett eller annat sätt dervid kunna uppstå.

Jag är för min del öfvertygad att ju längre frågan uppskjutes och ju längre det dröjer, innan staten erhåller tillräckliga medel att fortsätta med de redan började telefonanläggningarne, desto svårare blir det att reda denna fråga och så, långt ifrån att man skulle vinna de fördelar utskottet förespeglat genom ett uppskof, är jag förvissad om att olägenheterna tvärt om skola blifva större och att förr eller senare måste vi ändock derhän, att staten måste sköta denna angelägenhet i likhet med telegrafverket.

På grund häraf och i full öfverensstämmelse med herr Forssmans uppfattning af utskottets motivering och anseende det för saken viktigt och i rent ekonomiskt hänseende fördelaktigast att bifalla den reservation, som flere ledamöter af utskottet afgifvit, anhåller jag få yrka bifall till nämnda reservation.

Jag tror detta nemligen vara det klokaste och för frågan i sin helhet det nyttigaste.

Herr Forssell: Statsutskottet är alltid mäktigt och det är nu genom den stämning, som i denna fråga råder inom kammaren, mäktigare än någonsin. Det torde därför kunna anses något förmädat af mig att mot utskottet söka göra gällande en motsatt åsigt. helst som jag vågar påstå, att utskottet i frågan anfört icke goda skäl utan svepskäl och undanflygter. Jag skall försöka gifva bevis för detta mitt påstående.

Jag börjar från slutet af betänkanudet, der utskottet håller före, att nyttan af de föreslagna telefonledningarna icke skulle blifva synnerligen stor, emedan dessa ledningar icke skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fylla det stora behovet. Statsutskottet är icke belåtet med, att på de föreslagna linierna kunna befordras hundra samtal om dagen; ty, menar utskottet, detta kan otvifvelaktigt icke motsvara behovet.

Statsutskottet har sålunda mycket stora föreställningar om behovet af dylika långväga telefonförbindelser. Men så drager utskottet häraf den slutsatsen: — alltså böra dylika telefonledningar icke anläggas.

Jag tillåter mig här upprepa hvad en föregående talare redan sagt, emedan det var så träffande: det är som om man sade: på

denna jernvägssträcka kommer snart att behövas två spår, låtom oss därför — icke anlägga någon jernväg alls.

Man torde vara berättigad att betrakta sådana skäl som ingenting annat än svepskäl, och jag föreställer mig, att statsutskottet från sin utgångspunkt, föreställningen om det stora behovet af dylika telefonförbindelser, *bort* komma till en alldeles motsatt slutledning, eller; låtom oss alltså bevilja *större* anslag för att möjliggöra telefonförbindelser, som bättre motsvara detta behof.

Utskottet har ett stycke längre upp fäst uppmärksamheten derå, att något meddelande från Kongl. Maj:t icke föreligger angående de vilkor, under hvilka de enskilda telefonnäten skulle få tråda i förbindelse med de nu föreslagna statslinierna, och deraf slutat, att anläggningen af linierna bör uppskjutas, till dess att dylikt meddelande kommer oss tillhanda.

Det är alldeles såsom om i Norrland funnits ett stort antal jernvägar från det inre landet ledande ner till kusten, och som om man, när det väcktes förslag om att bygga en långsgående kustbana, som skulle förbinda alla de andra med denna och med hvarandra, hade svarat: »Nej, anlägg icke denna jernväg förr, än vi få veta, huru samtrafiktaxan blir ordnad.»

Jag tror, mina herrar, att en dylik fordran skulle af Första Kammaren underkännas.

Utskottet anser vidare såsom en brist i det nu framlagda förslaget, att upplysning der icke lemnats, huru vida Kongl. Maj:t *tänkt sig*, att staten i någon större omfattning skall öfvertaga jemväl den lokala telefonverksamheten.

Jag tillåter mig betrakta en sådan nyfikenhet såsom obefogad. Det är obefogadt att fråga hvad Kongl. Maj:t *har* tänkt sig eller möjligen i detta ögonblick *tänker sig*, då man kort förut läst i statsrådsprotokollet, att chefen för finansdepartementet förklarar frågan om dessa nya telefonliniers anläggning vara alldeles oberörd af frågan om de lokala ledningarnas framtida öfvertagande af staten, hvilken senare fråga blifvit framkastad endast af telegrafstyrelsen. Detta förhållande, att telegrafstyrelsen haft tanke åt det hållet, synes mig icke böra inverka på Riksdagens omdöme och ännu mindre framkalla frågan om Kongl. Maj:ts tankar, då inför Kongl. Maj:t är sagdt, hvilket ej heller af statsutskottet kunnat motsägas, att anläggningen af förbindelselinier är vigtig och nödvändig i och för sig, alldeles oberoende deraf huru vida de lokala telefonnäten sedermera böra öfvertagas af staten.

Slutligen, eller till att börja med, tillåter utskottet sig erinra, att man behöfver först veta, huru vida och i hvilken utsträckning utöfver den nu stadgade skall i framtiden lemnas enskilda personer eller bolag rätt att anlägga telefonledningar.

Här framträder nu det skäl, som jag tror varit det egentligen bestämmande för utskottets pluralitet.

Det förefaller, som om man i utskottet varit besjälad af en viss förskräckelse för denne rofgirige, hårde och oöfvervinnerlige herre, som skulle växa upp i staten såsom egare af de förbindande telefonlinierna. Men jag tror mig tillika kunna uttala det påståendet, att

*Begärvt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*
(Forts.)

*Begärd
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*
(Forts.)

utskottets majoritet alltför mycket låtit sig ledas af denna ögonblickliga förskräckelse och icke tillräckligt sett framtiden till mötes, eller tänkt på hvad följden skulle blifva af att icke underkasta sig en sådan herre, som staten. Ty ju mer man betraktar denna telefonverksamhet, desto mera synes det ovedersägligt, att detta kommunikationsmedel är stadt uti ett ständigt och oemotståndligt framåtgående. De herrar gods- och bruksegare, hvilka nu åtnjuta fördelen af att kunna på kortare distanser samtala med sina inspektorer och rättare, med sina grannar på landet eller i närmaste stad, de skola, så snart telefontekniken fullkomnas, så att de lika lätt kunna samtala med sina kommissionärer i Stockholm eller sina exportörer i Göteborg och Malmö, de skola då känna detta behof af samfärdsel ännu större och till dess tillfredsställande anse sig hafva ännu större rätt. Och följden blir den, att de längre förbindelselinier skola blifva af en oemotståndlig nödvändighet påkallade och genomförda, statens hjälp förutan. Tager icke staten dem om hand, måste de omhändertagas af enskilda bolag.

Den talare, som nyss hade ordet, sade att följden af ett afslag skulle blifva, att de längre telefonlinier ej skulle kunna komma till stånd, enär enskilda bolag ej ginge i land dermed. Jag tror att den slutledningen är alldeles obefogad. Det finnes icke något vare sig i anläggningskostnad eller skötsel, som innebär vare sig något afskräckande för enskilda bolag att företaga anläggning och drift af dessa telefonlinier. Tvärt om. Men om kammaren och Riksdagen visa sig gensträfviga mot detta kongl. förslag, om staten till följd deraf försummar att utföra de större telefonledningarna, så är fältet öppet för den enskilda företagsamheten, och jag hemställer, huru det skall blifva möjligt att med de rättsregler, som härutinnan setts i vårt land, hindra dem att tillfredsställa behofvet. Man kan icke på längden fortsätta med sådana åtgärder som upphäfvande af telefonledningar, eller förbud mot deras dragande utefter landsvägar och dylikt. Men, mina herrar, hvad blir följden deraf, att alla större telefonlinier utföras och förvaltas af enskilda bolag? Man säger att den enskilda verksamheten i industriens tjänst är att föredraga framför statens. Ja visserligen, men under särskilda förutsättningar, bland andra den att konkurrensens stora lag, detta den absoluta frihandels stora grundfäste, kan göra sig till fullo gällande. Men förhållandet är i sjelfva verket att i ingen industriel verksamhet är denna konkurrens omöjligare än just inom telefonindustrien. Det är svårare att genomföra konkurrens på telefonens än på jernvägens område. Och ändå har det visat sig, att så snart jernvägarne utvecklats sig, har den mycket omtalade konkurrensen så småningom upphört.

Denna verksamhet sträfvat att blifva monopolistisk, och vi hafva i Stockholm haft ett klart och tydligt bevis på, huru lätt och oemotståndligt det lyckats att tillintetgöra den konkurrens, man sökt sätta i gång. På alldeles samma sätt komme det att gå med den konkurrens, man möjligen tänkt sig såsom en motvigt på telefonens område, Hela telefonförbindelsen skulle komma att stanna i ett eller flera bolags händer, och då, mina herrar, komma vi att stå inför en magnat, om hvars vinstbegär man icke kan hysa tvifvel, emedan det

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

måste vara ett kapitalstarkt bolag, som skall styra denna inrättning, och om dess hårdhet och hänsynslöshet kan man vara berättigad hysa stora farhågor. Ett dylikt bolag komme helt säkert att blifva fullständigt oåtkomligt för alla enskilde samtalare och telefonegare.

Jag hemställer till en hvar, om icke framför en bolagsstämma af aktieegare, hvilka disponera hela telefonförbindelsen, är att föredraga den svenska Riksdagens båda kamrar; om icke framför en enväldigt herskande telefonbolagsdirektör är att föredraga direktörerna för statens telegraf- och telefonväsende.

Inför sådana utsigter synes mig, som man knappt skulle behöfva tveka i valet.

Men, säger man nu, det är en betänklig sak att bevilja hvad Kongl. Maj:t begärt, därför att telegrafstyrelsen hittills har betraktat hela frågar om telefonförbindelser nästan uteslutande ur rent fiskalisk synpunkt. Derefter upprepas åtskilliga försyndelser, hvartill telegrafstyrelsen i ord och handling skulle hafva gjort sig skyldig. Jag får bekänna, att äfven jag i telegrafstyrelsen funnit den fiskaliska sidan af saken något för mycket betonad, att i detta yttrande talats om telegrafverkets behof af ökade inkomster, der man *mera* bort tala om intresset att tillgodose det uppväxande kommunikationsbehofvet.

Men jag lemställer till kammaren, huru vida det är lämpligt att från Riksdagens sida här gifva en opinionsyttning mot telegrafstyrelsen genom att afslå en kongl. proposition, som har till uppgift att sätta staten i tillfälle att på ett mera kraftigt sätt, än hittills skett, betjena allmänheten.

Jag kan äminstone i densamma icke se annat än ett försök från statens sida att taga om hand telefonverksamheten, denna för allmänheten numera oumbärliga kommunikationsled.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre Klinckowström: Jag bekänner upprigtigt, att jag nödgas från början af mitt yttrande framhålla, att jag är af en helt annan åsigt, än den siste ärade talaren och åtskilliga hans medhållare i kammaren rörande denna fråga.

Jag skulle icke ens hafva begärt ordet i denna sak, viss som jag är derom, att kammaren kommer att bifalla det väl utvecklade betänkande, som statsutskottet här afgifvit, om jag ej befarade, att icke någon större majoritet i kammaren kunde förefinnas för att möta vid den gemensamma votering, som i denna fråga sannolikt kommer att ega rum.

Jag måste villigt erkänna, att den utredning och de skäl, som satsutskottet här lemnat för afslag å den kongl. propositionen, äro nycket prisvärda, och jag får till utskottet hembära min tacksamhet därför. Att en fullständig utredning af denna fråga saknas, det har en af utskottets ledamöter redan genom sitt yttrande till fulllo bevisat, och åtskilliga andra talare, som rangerat sig på samma sida som jag, hafva äfven framburit sådana skäl för denna anmärkning, att rig synes underligt, att man icke vill anse dem tillräckliga för ett eslag.

Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.

(Forts.)

Hvad det beträffar att den enskilda företagsamheten i afseende på telefonväsendet skulle genom att staten öfvertog hela telefoninrättningen lida ett starkt och oberättigadt intrång, så synes mig äfven detta vara alldeles klart.

Man har i allmänhet såsom en statsekonomisk sats ansett, att staten icke bör åtaga sig en mängd industrier, då den enskilda företagsamheten kan göra sig gällande; ty vanligen har erfarenheten visat, att staten dervid arbetar både tyngre och dyrare, än den enskilda företagsamheten kan åstadkomma.

Här har bildats och utvecklats sig en telefonverksamhet af den stora utsträckning, att, såsom en talare här nyss yttrade, Sverige i detta fall står främst bland Europas länder i jemförelse med sin befolkning. Att nu på en gång hämma och strypa en sådan verksamhet synes oberättigadt, så mycket hellre, som den enskilda verksamheten på detta område, för hvilken herr Tamm nyss redogjorde, lemnat ett resultat vida fördelaktigare i flera afseenden, än hvad staten mäktat åstadkomma. Att staten öfvertager de större och längre telefonstamlinierna i landet vill jag icke neka vara både klokt och riktigt, men att det behöfver ske *just nu* vågar jag bestrida.

Om vi se på den redogörelse, som Kongl. Maj:t i den kongl. propositionen lemnar rörande denna fråga och som återfinnes på pag. 70—71, så befinnes, att Kongl. Maj:t har mäktat åstadkomma en liten enskild statsreglering för att bestrida dels inlösen af enskilda telefoninrättningar och dels början af stamlinien från Stockholm till Göteborg, ett betydligt penningebelopp. För de förra har Kongl. Maj:t vetat anskaffa en summa af 850,000 kronor och för den senare, eller ledningen från Stockholm till Göteborg, har Kongl. Maj:t redan utordnat från handels- och sjöfartsfonden 230,000 kronor, och jag finner, att de stora tillgångar, som Kongl. Maj:t har i sina händer genom fonderna, kunde icke bättre användas för närvarande än till sådana åtgärder.

Att nu komma fram med en utgiftspost på 750,000 kronor, fördelade på 5 år, då vi kanske icke hafva tillräckliga anslag för hvad som är nödvändigare och som jag ser att statsutskottet måst pruta på, nemligen anskaffande af handgevär till vår armé, det finner jag icke vara välbetänkt.

Skulle denna utgift göras, ville jag tusen gånger hellre se den användas till förvärfvande af dylika gevär för armén än på detta sätt depenserat på telefonledningar, då det för närvarande finnes tillräckliga medel för händer, såsom den kongl. propositionen visar, och allmänheten kan genom den enskilda verksamheten, om den lemnas tillfälle att arbeta, på ett vida fördelaktigare sätt betjenas, än genom statens mellankomst.

De öfriga anmärkningarne, statsutskottet gjort mot det kongl. förslaget, eller att något meddelande från Kongl. Maj:t icke förligger angående de vilkor, under hvilka de enskilda telefonnät skulle få träda i förbindelse med de föreslagna statslinierna, samt ett nyttan af dessa icke skulle blifva så synnerligen stor, när dessa ledningar icke komme att på ett tillfredsställande sätt fylla de behöf af telefonförbindelse, som förefinnas för de orter, som af linier

skulle beröras, finner jag vara så talande, att det skulle förvåna mig, om denna kammare icke bifölle utskottets förslag i denna fråga.

Jag vet icke om det kan bero på någon begreppsförvirring hos åtskilliga talare, som förordat den kongl. propositionen, att de inbilla sig, att om man nu afsloge denna, skulle hvarje fråga om stats öfvertagande af telefonverksamheten förfalla. Det är dock icke meningen, tror jag. Man kan mycket väl för närvarande afslå frågan utan att förhindra dess återkomst, då vi hafva bättre tillgång på nödiga medel, och detta hoppas jag skall inträffa, då vi fått slå i hjel de franska och spanska handelstraktaterna, hvarigenom enligt en ganska modest beräkning åtminstone emellan fyra och fem millioner komma att tillflyta statskassan och våra näringar samt vårt svenska arbete komma att till en betydande grad höjas och gynnas mot hvad nu är förhållandet.

Jag kan slutligen icke underlåta att bemöta herr Forssell i en rätt lustig sammanställning, han gjorde beträffande stamlinien mellan Stockholm och Göteborg.

Han tog anledning af hvad statsutskottet nämner på pag. 79 och 80 rörande det förhållandet, att äfven med dubbla linier skulle icke mera än 100 samtal om dagen kunna föras, och ville deraf tro utskottet hafva menat, att då icke flera samtal kunna ega rum, vore det bättre att *inga* samtal fördes och att linien sålunda vore att anse såsom öfverflödig.

Jag tror att han deruti har ganska orätt. Ty för det första kan genom den fulländning, som sjelfva det instrument, hvilket vid telefonering användes, numera ernått, en sådan klarhet med afseende på röstförhållandena vinnas, att derigenom inbesparas betydlig tid, och för det andra finnes enligt mitt förmenande icke något hinder för att, likasom vid telegrafdepescher, äfven för telefonsamtal en viss begränsning i tiden bestämmes för en viss afgift.

Jag har varit i tillfälle erfare de mest ömkliga, jag kan ej säga samtal, men sqvallercolloqvier emellan enskilda personer, som tagit i anspråk en fjerdedels, ja ända till en half timma, och hvilka varit utan den ringaste betydelse. Detta anser jag vara ett stort missbruk af telefoneringen och det borde på något sätt afstyras, helst derigenom att för apparatens begagnande föreskrefves en viss bestämd tid, som ejinge öfverskridas. Om så skedde, skulle lätteligen mellan de båda nämnda städerna kunna hållas långt mera än 100 samtal per dag.

På grund af hvad jag nu i största korthet anfört anhåller jag om bifall till statsutskottets förslag.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Då jag såsom medlem af utskottet i denna fråga röstat med dess majoritet, ber jag att få yttra några ord angående mina skäl härtill, och skall jag dervid jemväl söka att till besvarande upptaga några under diskussionen gjorda erinringar.

Hvad först beträffar de framställda anmärkningarne mot hvad utskottet yttrat derom, att på en telefonlinie i medeltal endast 10 samtal i timmen skulle kunna ega rum, får jag erinra, att vid telefon-

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledninggar.
(Forts.)*

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

samtal icke tillgår på samma sätt som vid telegrafering. Om jag önskar afsända ett telegram, behöfver jag endast å stationen inlemna min depêche och får utan någon väntan genast gå min väg. Vid telefonering deremot måste jag vänta, till dess linien blir ledig, och denna väntan på min tur kan räcka länge, i fall många inställt sig före mig. Man kan därför ej heller säga, att, om tio samtal i timman kunna förmedlas, 100 samtal kunna föras på 10 timmar, ty äfven om dessa 100 samtalande icke välja samma tid, är det icke sannolikt, att samtalen komma att fördela sig lika minut för minut för hela den bestämda samtalstiden, utan de komma säkerligen att hufvudsakligen samla sig på vissa timmar af dagen, t. ex. börstimmen. Följaktligen skulle i sjelfva verket endast ett fåtal kunna begagna sig af telefonen, då väntetiden för de fleste skulle blifva för lång. Till följd häraf skulle åter uppstå behof af flere trådar, utan att någon af dem skulle lyckas få det beräknade antalet af 100 samtal om dagen. Staten skulle emellertid blifva nödsakad att anlägga ett större antal linier, än som kunde betala sig, då den måste se till, att allmänheten blir ordentligt betjenad, och sålunda kan ej förnekas, att staten äfven har ett fiskaliskt intresse att bevaka i frågan.

Om man sålunda tänker sig telefonförbindelse anordnad mellan två stora städer, mellan hvilka finnes en beständig vaxelverkan, såsom t. ex. mellan Stockholm och Göteborg, skulle ett sådant antal samtalssökande hopa sig på vissa timmar, att, i fall telefonanläggningen skulle göra nytta, flere trådar skulle behöfvas. Men detta ökade behof af telefonlinier skulle ej heller kunna af enskilda bolag tillgodoses, ty har staten öfvertagit anläggningen af telefonledningar på någon sträcka, kunna ej andra tillåtas der anordna sådana och följden skulle sålunda blifva, att antingen måste staten härvid uppoffra sitt fiskaliska intresse eller ock skall priset höjas och de telefonerandes antal blifva mindre och allmänheten således mindre väl betjent, än hvad förhållandet eljes varit.

Något svar föreligger icke i det kongl. förslaget på den frågan: är meningen att staten skall öfvertaga alla allmänna telefonledningar i landet eller icke? Sannolikt torde den få besvaras sålunda, att det ej är möjligt för staten att öfvertaga dem, men upplysning huru långt man ämnar gå å denna väg ges ej.

Vidare framställer sig den frågan: skola statens lokala telefonnät få komma i förbindelse med de långa statslinierna eller ej? Och om denna rättighet medges, så som jag förmodar meningen är, skall den utsträckas ej blott till de större näten, såsom t. ex. Göteborg, utan äfven till de mindre städernas? Och slutligen: på hvad vilkor skall en dylik förbindelse få komma till stånd? Allt detta finnes ej omtaladt i det kongl. förslaget. Det blir en senare fråga, säger man.

Vidare skola invånarne i t. ex. Stockholm erhålla förbindelse genom de stora enskilda näten med statens långa telefonlinier, och på hvilka vilkor skola de få begagna en sådan rättighet? Kommer det att upplåtas vissa offentliga stationer, dit man har att gå, om man vill telefonera, eller skall man kunna sitta hemma i sitt rum och samtala genom sin egen telefon? För närvarande kan jag, der jag bor, gå ned i nedre våningen och telefonera t. ex. till Enköping.

Skall jag deremot enligt förslaget nödgas gå till en allmän station, t. ex. vid rådstugan eller hvar den nu kan blifva inrättad, der betala 50 öre och få vänta i timtal, kanske blott för att få veta att den person, med hvilken jag vill tala, ej står att träffa, och så få gå min väg? Man behöfver utredning om allt detta, så att man vet om det skall blifva praktiskt anordnad eller icke.

Härtill svarar man, att om dessa frågor kan bestämmas efteråt. Nu bör man blott låta staten få hand om telefonväsendet, så skall den med sin större kraft nog kunna ordna dessa förhållanden. Ja, det är sant, att staten har en större kraft än enskilde och med denna större kraft skulle staten möjligen kunna så ordna saken, att man från dess ledningar endast med svårighet kunde komma i samband med andra linier eller att sambandet blefve förenadt med sådana afgifter, att den praktiska nyttan af telefonledningen i väsentlig grad minskades. Att denna fruktan för det sätt, hvarpå staten skulle komma att använda sin magt öfver telefonväsendet, icke är blott målad på väggen, visar sig af det förslag, som för några år sedan framkom från den styrelse, hvilken har Kongl. Maj:ts förtroende att sköta om dessa ärenden. Man minnes, att då på telegrafstyrelsens initiativ väcktes förslag att skattlägga alla telefoner. Denna omständighet jemte hvad herr Tamm nyss anført, visar, att en sådan fruktan har goda skäl för sig. Det är icke så, att jag är rädd för att staten icke skall kunna nöjaktigt ordna sina linier, utan jag fruktar dess inflytande på den enskilda telefonverksamheten, hvilken för det allmänna bästas skull är väl värd alla uppmuntran.

Att nyckeln till ett ordnande af dessa förhållanden skall kunna finnas, först sedan staten fått sina stora linier, kan jag icke förstå. I andra frågor plägar man icke förfara på sådant sätt, utan då ett förslag föreligger, brukar man fordra utredning beträffande dess verkställande och följder.

På dessa grunder kan jag icke tillstyrka Kongl. Maj:ts förslag, icke derför att jag ej har förtroende för Kongl. Maj:t eller har något emot, att han övertager omsorgen om telefonväsendet, men derför att den enskilda telefonverksamheten i vårt land tagit sådan fart, att den icke kan förqväfvas, utan måste ordnas på ett för alla parter välgörande sätt och att någon säkerhet för att så kommer att ske är önskelig.

Jag yrkar bifall till statsutskottets hemställan.

Grefve Sparre: Den ärade talaren från Gefleborgs län började sitt anförande med, att statsutskottet till stöd för sin mening anført icke skäl, utan svepskäl. Jag vet icke hur den talaren skulle uppfatta det, om jag svarade honom, att jag anser hans skäl vara endast svepskäl. Jag tror, att så väl han som utskottet har full rätt att fordra, att hvad som anförts såsom skäl också får anses vara uttryck för en verklig mening och icke några svepskäl. Jag håller före, att debatten icke skulle förlora på, om sådana uttryck derur försvunne.

Den ärade talaren yttrade vidare, att utskottet måtte ansett behofvet af de föreslagna telefonförbindelserna ofantligt trängande, då det antagit, att de föreslagna ledningarne icke skulle förmå att fylla

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.
(Forts.)*

Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.

(Forts.)

detsamma, samt framhållit, att blott 100 samtal om dagen skulle kunna af en ledning som de föreslagna förmedlas, och fann egenomligt att utskottet från denna omständighet hemtat skäl till sin afstyrkande hemställan. Med anledning häraf ber jag att få i minnet återföra hvad utskottet härom yttrat. Utskottet säger:

»Emellertid håller utskottet i själfva verket före, att nyttan af de föreslagna telefonledningarne icke skulle blifva så synnerligt stor, enär dessa ledningar icke komme att på ett tillfredsställande sätt fylla de behof af telefonförbindelse, som förefinnas för de orter, som af linierna skulle beröras. Enligt hvad i statsrådsprotokollet upplyses, har telegrafstyrelsen nemligen beräknat, att på hvarje till en förbindelse hörande dubbellinie icke mer än i medeltal högst 10 samtal i timmen kunde ega rum. Efter denna beräkning skulle, med antagande af 10 timmars samtalstid om dagen, således icke mera än 100 samtal dagligen kunna på linien föras, hvilket antal säkerligen icke — åtminstone på de flesta ställen — skulle motsvara verkliga behofvet.

Af sist antydda förhållande blefve säkerligen en följd, att anspråk på ett större antal ledningar å de olika linierna inom kort komme att framställas; och bifölles, såsom väl på grund af omständigheternas magt komme att inträffa, dessa anspråk, blefve åter följden den, att kostnaden för liniernas anläggning skulle komma att blifva högst betydligt större än hvad nu beräknats.»

Dermed har utskottet naturligtvis blott uttalat, att den nu beräknade kostnaden icke blefve den, som verkligen komme att utgå, i fall företaget komme till stånd, utan att kostnaderna skulle stiga till betydligt högre belopp; att således denna punkt vore en af dem, der utredning sagnades, men behöfdes.

Den ärade talaren tycktes också undra på, att utskottet fäst uppmärksamheten derpå, att någon upplysning från Kongl. Maj:t icke föreligger angående de vilkor, under hvilka de enskilda telefonnäten skulle få träda i förbindelse med de nu föreslagna statslinierna. Han nämnde dervid, att det vore precis samma förhållande, som om, i fall det funnes en del enskilda jernvägsanläggningar som tvärbanor i Norrland, vi, då anslag begärdes till byggande af den uppåtgående stambanan, skulle svara: nej, vi gifva ej ett öre förrän vi få veta, under hvilka vilkor dessa tvärbanor skola få samarbeta med statsbanan. Men det är dock en stor skillnad mellan dessa fall. Vi känna redan, under hvad vilkor ett sådant samarbete får ske, vi veta, att statens jernvägsstyrelse känner sin skyldighet mot den trafikerande allmänheten, att den därför främjar förbindelse emellan statens och enskilda jernvägar och att den derigenom äfven befordrar statsjernvägarnes intressen.

Vanligtvis fordras af utskottet, att det skall förebringa nödig utredning; vanligtvis fordras, att Kongl. Maj:t, på samma gång förslag framställles, äfven skall förte sådan utredning, att man kan öfverskåda de framställda förslagen i deras verkningar. Men här anser man, att sådant ej är behöfligt. Här är brådt om, säger man; vi måste skynda oss för att ej komma för sent. Jag tror dock ej, att här föreligger något undantag från den allmänna regeln. Jag tror,

att utskottet endast gjort sin skyldighet, att det, när det ansett den förebragta utredningen ofullständig, sökt framkalla fullständigare sådan.

Vidare yttrade samme talare, att utskottet varit besjäladt af en oöfvervinnelig förskräckelse för statens herravälde öfver telefonväsendet. Det vet jag ej af, men jag vet, att i många delar af landet en sådan förskräckelse förefinnes, man fruktar nemligen att om staten skulle öfvertaga dessa stora linier, den sedan skall förvärfva sig de större grenlinierna och sedan skola de mindre linierna isoleras från hvarandra och komma i en synnerligt svår ställning. Men, frågar man: kan icke staten öfvertaga dessa mindre linier också? Jo, nog kan staten göra det, men jag tror, att om staten öfvertager dem, kommer icke allenast den nuvarande starka utvecklingen på detta område att stäckas, utan äfven många af de nu befintliga näten att försvinna. Det är en betydlig skilnad, om den ärliga afgiften sättes låg såsom nu i allmänhet vid de enskilda telefontäten, eller om afgiften i väsentligare mån höjes. Vid de mindre enskilda telefontäten är afgiften vanligen omkring 30 kr. per år. Ja, till och med 15 kronor lär på ett ställe erläggas. Staten fordrar deremot i Skåne ej mindre än 125 kronor per år. Många personer, som hafva stor fördel af den lätta förbindelse telefonen gifver, skulle se sig urständ-sätta att bibehålla den, om en dylik högre afgift fordras. Jag tror nog, att allmänheten är tacksam för, om genom statens försorg telefontätet utvidgas, men ställer man detta i samband med statens öfvertagande af äfven de större sidolinierna, torde man äfven här finna en tillämpning af det gamla ordspråket, att ingen värre fiende till det goda finnes än det allra bästa. I den starka utveckling, telefontätet i vårt land fått, kan jag ej se annat än ett uttryck af att behoven af en sådan lätt förbindelse är stort. Att telefonväsendet jemväl kunnat utveckla sig så hastigt, som det gjort, beror enligt min mening derpå, att det icke här varit underkastadt samma tvång som i andra länder, och denna raska utveckling bör ej nu stäffas.

Jag kan ej heller finna, att telefonverksamheten är en lämplig form för staten att upptaga inkomster. I föl, då förslaget om telefontax skatt diskuterades, framhölls många gånger såsom skäl derför telefontätens ogynsamma inverkan på telegrafverkets inkomster. Ja, det är sant, att plockar man ut och granskar endast vissa linier, skall det nog visa sig, att telegrafverkets inkomster minskats genom telefonanläggningar, men ser man nogare efter, skall man finna, att telefonlinierna ock i sin mån bidragit att öka telegrafverkets inkomster. Jag anhåller att få gifva ett exempel härpå. Om jag från en stad vill telegrafera till en person på landet, så är min första fråga: hur skall jag få fram mitt telegram. Hvad kostar ett gängbud eller ett expressbud? I vanliga fall är kostnaden härför mycket högre än sjelfva telegramportot; och detta kan göra, att jag drager mig för att afsända telegrammet. Vet jag deremot, att jag kan komma fram med mitt telegram till en telefonstation, derifrån det kan telefoneras till den person, till hvilken jag önskar sända mitt meddelande, vet jag ock, att jag endast har att erlägga ett telegramporto, och jag afsänder utan tvekan mitt telegram. Jag känner icke blott ett fall,

*Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

*Begärd
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.
(Forts.)*

jag känner många, der telefonen på sådant sätt bidragit att öka telegrafverkets inkomster. Jag tror dessutom att, hade bemödandena mera rigtats på att med hvarandra förbinda telegraf- och telefonstationerna, skulle klagan öfver telegrafverkets minskade inkomster icke varit så stor.

För öfrigt tror jag, att det är orätt att tillskrifva telefonverksamheten skulden till telegrafverkets minskade inkomster.

Härtill har med all säkerhet funnits en helt annan anledning, nemligen de tryckta tiderna, och granskar man telegrafverkets räkenskaper, skall man finna, att en sådan nedgång i inkomster inträffat vid åtskilliga tillfällen, innan telefonen uppfunnits.

Då telegrafverkets inkomster för år 1888 stigit och telegrafstyrelsen sjelf påpekar, att inkomsterna kunde för 1890 beräknas högre än för 1889, synes det mig egendomligt att fortfarande skylla telefonnätets utveckling för den lägre telegrafinkomsten för föregående år.

Telefonnätet har alltjemt snabbt utvecklats och likväl hafva telegrafverkets inkomster, såsom nyss är sagdt, ökats. Jag kan således icke finna annat än att statsutskottet varit i sin fulla rätt, då det framhållit att utredningen icke är fullständig. Vi veta endast att regeringen önskat lägga nya långa förbindelselinier, ej mer — men nästa steg, hvilket är det? Jag tror att, innan man tager första steget, man bör se till, hvilken ståndpunkt man slutligen skall intaga. Det är detta statsutskottet sagt och ingenting annat. Jag är icke obenägen för, att staten anlägger de långa linierna, men jag önskar att hela frågan dessförinnan ligger klar. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Forssman: Jag anhåller att i största korthet få bemöta några yttranden af de två siste talarne. Den näst siste talaren fäste sig vid uppgiften, att det blott kan hållas tio samtal i timmen och följaktligen hundra samtal om dagen. Han tycktes draga i tvifvelsmål rigtigheten af denna beräkning på den grund, att samtalen hopade sig på vissa tider på dagen och linierna den öfriga tiden voro föga upptagna. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på, att denna beräkning är uppgjord utaf telegrafstyrelsen, den i denna fråga sakkunniga myndigheten, och jag hyser lika stort förtroende till denna myndighets beräkning af hvad en telefonlinie kan prestera som till någon annans, och om jag hyste större förtroende till den förre, så vore jag i min goda rätt. Talaren tycktes i sina fordringar på utredning gå mycket långt. Han förestälde sig, att man borde veta, huru korrespondensen skulle anordnas, huru man skulle anmäla sig till samtal, underrätta den, med hvilken man ville samtala o. s. v. Ja, är det uppfattningen inom statsutskottet, att utredningen skall gå så långt i detaljer, då tror jag frågan kommer att öfverskrida Riksdagens befogenhet.

Han tycktes förneka, att staten skulle kunna öfvertaga lokalnäten. men anledningen, hvarför staten icke skulle kunna göra detta, angaf han icke. Det är för öfrigt icke af någon förutsatt, att staten skall öfvertaga alla enskilda telefonnät, och detta är icke nödvändigt för en lycklig samverkan. Det är blott angeläget att åstadkomma en

slags trafiköfverenskommelse på antagliga vilkor. Frågan om vilkoren för en sådan anslutning är ju en senare fråga, sedan det visat sig att en öfverenskommelse är önskvärd. Samme talare var särdeles rädd för allt tryck men tycktes icke egna någon uppmärksamhet åt de högst beaktansvärda varningar för annat tryck, nemligen från enskilda bolags sida, som här uttalats. Jag tror, att det trycket skall kännas dubbelt svårare än statens tryck, om vi komma derhän att få ett enskildt telefonmonopol.

Statsutskottets ärade ordförande uttalade sig i den rigtningen, att den myndighet, som skulle handlägga frågan, icke skulle främja samarbetet med den enskilda telefonverksamheten. Det är således ett slags misstroendevotum han uttalade mot denna myndighet. Jag tror mig icke böra bedöma, huru vida detta af omständigheterna påkallats, eller om det är berättigadt, men vi måste komma i håg att det icke beror af denna myndighet ensam att ordna frågan, utan att saken ligger till största delen i Kongl. Maj:ts hand. Att sålunda af en dylik personlig anledning motsätta sig hvad som är nyttigt och tidsenligt, torde icke vara lämpligt, allra minst från statsutskottets sida. Han fann det vidare icke lämpligt att taga in statsinkomster på telefonerna, men det torde åtminstone vara lämpligt att med inkomster af telefonerna ersätta de inkomster, som gå förlorade genom den minskade telegraferingen.

Det skulle visserligen finnas anledning att bemöta ännu en tredje talare, hvilken uppträdde före desse två, och jag skulle känna mig dertill mycket frestad, i synnerhet som det skulle vara mycket lätt och tacksamt. Han ordade om att det vore bättre få nya handgevä. Ja, det finnes ännu mycket att önska utom nya handgevä, men att för den skull motsätta sig telefonfrågans lösning synes ej rimligt. Jag förstår icke heller hvad han yttrade om de många millioner vi skulle få, när spanska och franska handelstraktaterna ginge till ända; huru vi få dessa millioner, visade han icke.

Jag yrkar fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Forssell: Statsutskottets skäl tyckas, att döma af de två siste talarnes uttalanden, kondenseras i tvenne, ovisshet och fruktan. Man måste hafva utredning, heter det först, innan man fattar beslut i dylika frågor, och, som bekant, är det ingenting som verkar kraftigare än begäran om utredning, i synnerhet om behofvet, som skall fyllas, icke anses synnerligen trängande. Men jag frågar, om man icke bör se till, huru vida den utredning som begäres är möjlig. När af en högt aktad ledamot af statsutskottet här yttrades, »jag vill veta huruvida mellan Stockholm och Sundsvall det endast får talas mellan ändstationerna, eller om äfven från telefonlinierna utefter hufvudlinien samtal kunna på hufvudlinien upptagas», så förmodar jag dock, att att han sjelf lätt skall inse, hurusom det näppeligen är möjligt att besvara denna fråga förrän någon erfarenhet vunnits derom, huru många samtal komma att taga hufvudlinierna i anspråk från Stockholm till Sundsvall och tvärtom. Först sedan man vunnit erfarenhet derom att det på linien finnes plats för samtal från sidolinierna, kan man medgifva tillträde för sidoliniernas samtal.

Begärdt
anslag för
anläggande
af telefon-
ledningar.
(Forts.)

Kongl. Maj:t kan icke framlägga ett förslag till ett visst antal linier eller trådar med beräkning af antalet samtal, innan han vunnit erfarenhet af huru många samtal mellan ändpunkterna, som komma att ega rum, samt derefter erfarenhet vunnits om huru många samtal, som kunna tillföras hufvudlinien från de olika bilinierna. Förr kan Kongl. Maj:t icke yttra sig om huru stort behof, som finnes, och huru det skall tillgodoses. Härmed har jag också besvarat den anmärkningen, att man icke bör bevilja anslag till den första anläggningen, innan man vet, såsom det heter, »huru allt detta skall sluta». Ja, huru långt telefonkommunikationen kan utvecklas, derom kan man icke veta något på förhand. Hvad betyder då detta skäl från utskottets sida? Betyder det en förskräckelse för att denna nya kommunikationsled i verkligheten skall blifva allt för mycket utvecklad? Jag trodde, att det vore statsutskottets glädje och stolthet, om det visade sig, att telefonverksamheten blefve så stor, att man måste på stolparne lägga linie på linie, och att utskottet skulle se dessa ökade anläggningar med allt större och större glädje och tillfredsställelse.

Utskottets ordförande uttryckte någon förtrytelse deröfver, att jag kallar utskottets skäl för *svepskäl*. Jag försäkrar, att jag dermed icke menade något styggt. Jag menade endast, att skälen vore ett svepe, en omklädnad för något, som låge derunder, och kammaren har nogsammt af flere talares yttranden förstått, hurusom detta underliggande skäl onekligen är en viss fruktan för den myndighet, som skall taga statstelefoneringen om hand, att det är denna fruktan, som dikterat alla statsutskottets skäl. Jag inlåter mig icke på omdöme om, huru vida denna fruktan är befogad eller icke, men jag tillåter mig påstå, att den icke är något annat än en spökrädsla. Om det nu verkligen förhölle sig så, att denna förskräckliga myndighet skulle hafva den ännu förskräckligare afsigten att *qväfva telefonverksamheten* i Sverige; om den skulle hafva en oriktig uppfattning af det rätta förhållandet mellan staten och de enskildes verksamhet å detta område, så frågar jag: har icke Riksdagen i sin hand att kunna tillbakavisa en dylik uppfattning? När det framkommit förslag, som utgått från en sådan oriktig uppfattning som t. ex. i fjol förslaget om telefonskatt, har då icke detta förslag af Riksdagen utan ringaste tvekan qväfts i sin linda? Har icke Riksdagen i sin hand att genom skrifvelse till Kongl. Maj:t, genom att afslå anslag o. s. v. motverka hvarje försök att förqväfva ett nyttigt kommunikationsmedel eller skada berättigade intressen? Jag upprepar ännu en gång: om deremot i stället för staten inträder ett monopoliseradt aktiebolag såsom egare af alla telefon-hufvudlinier, hvilka medel har man då att använda för att tillrättavisa ett sådant bolag, om dess aktieegare icke nöja sig med 6 à 8 utan vilja hafva 12 à 15 procent på sitt kapital? Hvem bestrider dem detta, hvem hindrar dem från att höja telefonafgiften, hvem tillrättavisar den verkställande direktören, när han mot den ene eller andre telefonegaren tillåter sig ett mindre angenämt behandlingssätt? Sannerligen tyckes det mig icke, att de herrar, som sitta här och som begagna telefonnäten, borde hysa större förskräckelse för den framtid, som hotar från det enskilda monopolet, än för

den, som skulle hota från statens öfvervälde. Jag yrkar fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Begärdt
anslag för
erläggande
af telefon-
ledningar.*

(Forts.)

Herr Tamm, Hugo: Jag vill endast med anledning af den siste ärade talarens yttrande hemställa, om det är en oberättigad begäran från statsutskottets sida att, innan man beviljar anslaget, få klart hurudan den lag skall lyda, som skall ordna telefonväsendet, om den skall blifva sådan, att man verkligen kan komma fram mellan två städer, om man får telefonera såsom nu till Norrköping eller förhindras derifrån. Den befarade farhågan af ett monopol i enskildt bolags hand synes ej vara stor, då ju staten visar sådan kraft att hindra dem, att den nyligen helt enkelt påbjudit eller står i begrepp att påbjuda borttagande af en telefonledning mellan Stockholm—Vesterås, som stod i vägen för statstelefonen. Blir telefoneringen statens, så kan det hända att hela telefonväsendet lider afbräck; så har det gått i Tyskland och andra länder. Följden har blifvit, att telefonväsendet der står på så låg ståndpunkt, att det icke kan jämföras med den utveckling telefonväsendet i vårt land vunnit. Ändamålet med telefonen är ju att gagna allmänheten; man bör då vara försiktig att gifva på hand i afseende å detta ifrågasatta statsmonopol. Jag yrkar fortfarande bifall till statsutskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr greffen och talmanen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och vidare derpå att Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 18 punkten af sitt utlåtande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren utskottets hemställan och bifaller Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—52;
Nej—49.

Herr *Smith*, som på begäran erhöll ordet, uppläste en motion, n:o 54, om ändring i §§ 7, 11, 12, 13, 28, 38, 89, 105 och 106 rege-
ringsformen jemte upphäfvande af §§ 15 och 32 i samma grundlag
och ändring i 38 § riksdagsordningen.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Kammaren åtskildes kl. 3,51 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Rättelse

i Första Kammarens protokoll n:o 19.

Sid. 48, rad. 19 nedifrån *står*: Kalmar
läs: Colmar.
